

EDITORIAL

Tot caminant pel Moianès

Entre l'abundant informació d'aquesta TOSCA s'hi inclou un article sobre un adéu. Les caminades d'en Sebastià Padrisa amb el nom de *Rivendel* toquen a la seva fi, onze anys després d'iniciar-se. S'han organitzat cada segon diumenge de mes i han contingut un punt de sorpresa, ja que no se'n revelava prèviament el destí.

Han estat caminades serenes, d'anar a poc a poc mentre es compartien històries i llegendes dels llocs del Moianès visitats. El Sebastià s'ha jubilat i atura aquesta tasca després de cent excursions. Número rodó. L'inici i la fi són principis constitutius dels projectes humans.

Felicitem-lo. En Sebastià Padrisa ha estat sempre vinculat a projectes culturals de Moià i, amb la seva família, va iniciar també fa catorze anys la *Cursa Dos Turons*. És prou sabut que, tant persones com institucions, tendim a fer-ho quan ja és tard, de reconèixer els altres. S'ha documentat, fins i tot, com moltes persones, en el trajecte final de la seva vida, afirmaven que d'allò de què més es penedien era de no haver pogut o sabut expressar la seva estima i reconeixement a aquells que han estat a prop. No ens en estiguem pas, doncs, de mostrar agraïment a aquelles persones compromeses amb el poble o que en algun moment ens han ajudat a refer-nos dels entrebancs de la vida.

La capacitat de caminar drets és una fita de l'evolució humana. Va alliberar les nostres mans, que van guanyar destresa per a fabricar eines i dibuixar. Els pensadors il·lustrats van posar de moda els viatges per Europa. Es tractava de descobrir noves cultures, d'explorar, de contrastar creences i pensaments. Però fa ben poques generacions, tanmateix, que caminar ha esdevingut popular. Ara caminem per gust o per prescripció facultativa. És una forma de fer salut, que no solament tonifica el cos. Compartint camí podem parlar en un registre que no tindria sentit en una sala de reunions o en una taula cara a cara. Sembla com si part d'aquell món rural que la pagesia va haver d'anar abandonant ara s'hagi omplert de caminaires, corredors i ciclistes que ressegueixen corriols tot el dia. Són una altra gent que en recullen uns fruits diferents, de l'entorn natural, un aliment que els nodreix la salut i l'estat d'ànim.

Moià disposa d'una densa xarxa de camins senyalitzats i d'iniciatives per a transitar-los. Va ser dels primers pobles de Catalunya a organitzar una caminada popular i el GEMI ha organitzat també aquesta Setmana Santa la 41ª edició de la Travessa Moià-França. Aprofitem-ho. Perquè mentre caminem per senders fitats també viatgem a indrets imaginaris com Rivendel.

ÍNDEX

Editorial	3
Moianès	5
Un any després de la consulta. <i>J. Clarà</i>	5
Territori d'oportunitats. <i>Consorti del Moianès</i>	6
El Moianès, comarca amb menys estrangers. <i>J. Font</i>	7
A l'Estany, tres empreses renovades. <i>D. Prat</i>	8
Estudi dels pous de glaç de Castellcir. <i>F. Rochel</i>	10
Salta Marrades 2016. <i>J. Canamasas</i>	12
Vida municipal	13
Moià i les persones que demanen asil. <i>Units per la Fam</i>	13
Gestió de les aigües residuals de Moià. <i>À. Mur</i>	14
Floretes i peixos. <i>M. Fortuny</i>	16
Les entitats informen	18
L'Abic informa	18
Exposicions temporals al Museu. <i>Museu de Moià</i>	19
Biblioteca de Moià	20
Golf Montbrú Moià. <i>C. Llorens</i>	21
TT del Moianès	22
Actes i esdeveniments	23
3r Moià Motor Antic. <i>E. Roca</i>	23
Noces d'or de Mn. Josep Ruaix. <i>J. Clarà</i>	24
Setmana Santa i Pasqua a Moià. <i>J. Clarà i E. Roca</i>	25
Les cent caminades de Sebastià Padrís. <i>X. Rius</i>	28
Premis Sambori Òmnium Cultural. <i>M. Bigorra</i>	30
Des de fora estant	31
Els <i>Carmina Burana</i> de Carles Padrís. <i>E. Permanyer</i>	31
Una mica d'història	32
Recordant la història del Sant Graal. <i>A. Cantó</i>	32
733 moianesos de fa 60 anys. <i>A.C. Modilianum</i>	34
Oficis antics de Moià. 2. Mocadera. <i>R. Portet</i>	35
Perfils	40
Entrevista a Leonor Padrís. <i>J. Riera</i>	40
Publicacions	44
Sopa de lletres	46
Breus	47
Moviment demogràfic / Necrològiques	48
Dades meteorològiques	50

Excursió amb S. Padrís
(fot. X. Rius)

MOIANÈS

Un any després de la consulta

Jaume Clarà

Els dos dies de dol decretats pel Govern de la Generalitat amb motiu de l'accident d'autocar de Freginals en què van morir tretze estudiants Erasmus de la Universitat de Barcelona van fer suspendre l'acte previst de celebració del primer aniversari de la consulta popular en què la població del Moianès va donar suport a la constitució de la nova comarca. El nucli central de l'acte, que s'havia d'haver celebrat a Castellterçol —i que ha quedat, de moment, ajornat—, consistia en les intervencions del president del Consell Comarcal i alcalde de Moià, Dionís Guiteras («Un any d'història»), i de la vicepresidenta primera i alcaldessa de Sant Quirze Safaja («Un any de feina, feina feta i projectes 2016»).

Amb especial interès s'esperava aquesta segona intervenció, ja que de cara enfora no són gaire visibles els progressos realitzats després d'haver-se constituït el Consell Comarcal el 20 de juliol de l'any passat. Com ja informava LA TOSCA del mes de gener, el principal problema per a endegar tota la infraes-

tructura comarcal topa amb la manca de dotació pressupostària. Un problema que que s'havia d'haver resolt a mitjan gener passat, però que fins ara sembla que no s'ha pogut solucionar. En una reunió de Dionís Guiteras (i també de l'alcalde de Prats de Lluçanès, Isaac Peraire) amb el vice-president de la Generalitat i conseller d'Economia i Hisenda, Oriol Junqueras, aquest va assegurar que el Moianès rebria una dotació pressupostària d'uns 800.000 euros per a poder posar en funcionament el Consell Comarcal.

Mentre la qüestió pressupostària no es resolgui, les competències comarcals en educació, serveis socials, territori i medi ambient les continuen prestant els consells del Bages, Vallès Oriental i Osona, mentre que el Consorci del Moianès ha recuperat l'activitat, després del tancament durant uns mesos de l'any passat.

A l'hora de cloure aquesta crònica estava prevista la celebració d'un ple, el dia 4 d'abril, que havia d'aprovar el primer pressupost i la primera relació de llocs de treball del Consell Comarcal.

Els alcaldes Peraire i Guiteras amb el vice-president Junqueras (fot. Isaac Meler)

LA TOSCA Can Carner. Joies, 11-13 - 08180 Moià · latosca@latosca.cat · www.latosca.cat

Consell de Redacció: Mercè Bigorra, Jaume Clarà, Josep Font, Albert Lozano, Elvira Permanyer, Roser Portet, Elisa Roca, Josep Ruaix, Elvira Vilardell
Administració: Eduard Gómez
Impressió: Winihard Gràfics, Moià
Disseny de la revista: Soldevila. Disseny i Comunicació
DL B-4501-1983 — ISSN 2014-5160, 2014-5179 (versió digital) — 8 números l'any. Preu de l'exemplar: 4'5 euros

LA TOSCA és membre de l'Associació Catalana de la Premsa Comarcal

Edita: ASSOCIACIÓ CULTURAL
MODILIANUM

Amb el suport de Generalitat de Catalunya
Departament de la Presidència

Territori d'oportunitats

Consorci del Moianès

Des de principis d'any, el Servei d'Ocupació del Moianès ha gestionat seixanta-quatre ofertes de feina, procedents principalment del sector de serveis a les persones, personal administratiu i hostaleria. En només tres mesos, ja representen el 37% del total de les ofertes gestionades l'any 2015. Aquesta demanda, i la difusió constant de les ofertes a través del web del Consorci, de les xarxes socials i del butlletí digital, ha contribuït també a augmentar la xifra d'entrevistes a usuaris que estan buscant feina. Durant el primer trimestre ja se n'han realitzades 829, 105 de les quals han estat a usuaris nous.

D'altra banda, des de l'Àrea d'Emprenedoria i Empreses s'ha donat resposta a setanta-quatre consultes noves, trenta-quatre de les quals són d'emprenedors i quaranta d'empreses ja existents. En aquest cas els sectors que han fet més consultes han estat els de serveis i el turístic. Entre els projectes que desenvolupa aquesta Àrea hi ha el directori *Coneixemp*, on es poden inscriure les empreses de la comarca per a promocionar-se, i el *Programa Reempresa*, que posa en contacte persones que volen cedir un negoci amb d'altres que en volen emprendre un, i que ha permès fer sis cessions amb èxit, evitant així el tancament d'empreses ja existents.

En l'àmbit de formació per a les empreses hi ha diversos cursos programats a Can Carner: el 25 d'abril i el 3 de maig es farà el curs *Disseny i implantació del sistema d'autocontrol: pre-requisits i APCC*, adreçat a empreses del sector alimentari, per a les quals també es fa el curs de *Manipulador d'aliments*, el dia 18 d'abril. I el 28 d'abril s'oferiran eines per a poder *Fer un pla d'internacionalització d'una empresa*.

Durant tot l'any el Consorci desenvoluparà accions dins el projecte MOIANÈS

42, que permetran de continuar potenciant l'ocupabilitat i la formació. Per a les persones que es troben en situació d'atur es crearan dos itineraris especialitzats en els sectors de serveis a les persones i en l'agroalimentari. En ambdós casos es comptarà amb la implicació de les empreses del territori per a professionalitzar els participants i oferir-los formació i pràctiques. D'altra banda, per a totes les empreses de la comarca es duran a terme altres accions formatives i assessorament especialitzat, i es crearan reunions conjuntes i grups de treball per a potenciar l'activitat econòmica del Moianès i incrementar la competitivitat de les empreses.

El Moianès, destí turístic

Amb l'objectiu de promocionar el Moianès com a destí turístic, el Consorci va ser present en el Mercat del Ram de Vic, del 18 al 20 de març. Pròximament també es farà promoció de la comarca al *Be Travel*, saló internacional de turisme de Barcelona, del 15 al 17 d'abril, i a l'*Alicia't*, de Sant Benet de Bages, els dies 29 i 30 d'abril i 1 de maig.

D'altra banda, el 14 de març l'Àrea de Turisme del Consorci del Moianès va organitzar el curs *Turisme accessible com a eina competitiva*, que va comptar amb quinze persones del Moianès procedents de diferents empreses del sector turístic i comercial. Durant el taller es va explicar l'oportunitat de negoci que representa disposar d'una oferta inclusiva i es va visitar l'allotjament de turisme rural Entre Roures, de Moià, on es prioritza l'accessibilitat, l'adaptabilitat i l'autonomia, i el Centre de Visitants de l'Estany. L'objectiu d'aquestes visites és que el sector conegui de primera mà els recursos i equipaments de la comarca.

El Moianès, comarca amb menys estrangers

Josep Font

L'Institut d'Estadística de Catalunya (IDESCAT) va presentar les dades de població estrangera corresponents a l'any 2015, amb uns resultats singulars pel que fa al Moianès. En el conjunt de Catalunya, la població estrangera va disminuir un 5,6% en relació a l'any anterior, cosa que significa 61.145 persones menys. Hi ha hagut tres anys consecutius de decrements i ara el percentatge de població estrangera a Catalunya és d'un 13,7%, un valor similar al de l'any 2007.

El Moianès, amb un 7%, és la comarca amb el percentatge més baix de població estrangera, gairebé 7 punts per sota de la mitjana. Al Berguedà i a l'Anoia aquests percentatges són d'un 7,4 i un 7,8, respectivament, també molt per sota de la mitjana. A l'Alt Empordà, a l'altre extrem, una de cada quatre persones empadronades és d'origen estranger, amb un 25,5% del total, seguit de la Segarra amb un 24,2%.

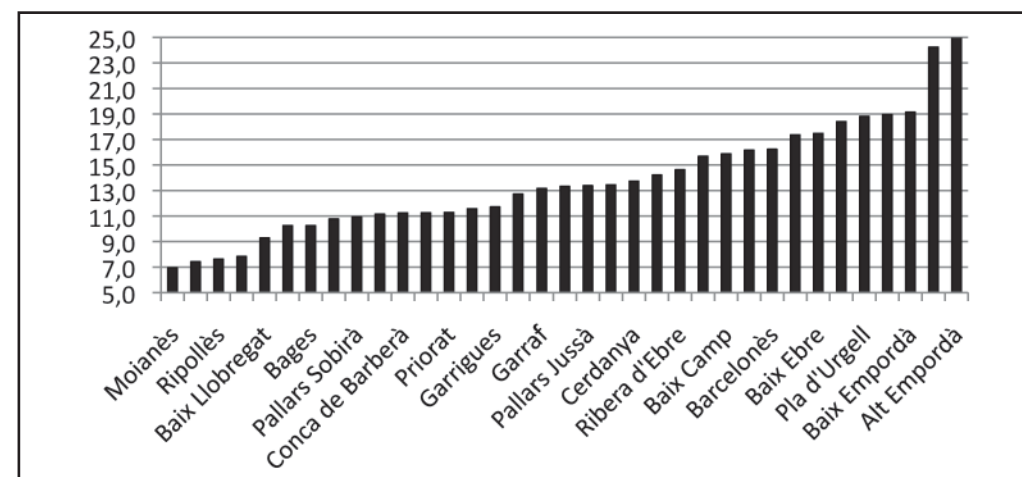
El Moianès conté encara una altra singularitat en el conjunt de Catalunya: és l'única comarca on la població estrange-

ra majoritària és la procedent de Mali. La població marroquina és la primera nacionalitat en vint-i-cinc comarques de Catalunya, mentre que la romanesa ho és en onze comarques i a l'Aran. Al Barcelonès la nacionalitat més nombrosa és la pakistanesa.

A l'interior dels municipis del Moianès, la distribució de població estrangera és també diversa. Amb l'excepció de Castellcir, Moià dobla com a mínim el percentatge dels altres municipis i, tanmateix, té un percentatge inferior a la mitjana de Catalunya.

Moià	10,40
Castellcir	6,48
Castellterçol	4,98
Santa Maria d'Oló	4,89
Monistrol de Calders	3,01
Calders	2,27
L'Estany	1,51
Collsuspina	1,46
Granera*	0

* L'estudi de l'IDESCAT atorga un 0 a tots aquells municipis amb menys de 4 habitants de procedència estrangera.

Percentatge de població estrangera a Catalunya per comarques. Font: Idescat

A l'Estany, tres empreses renovades

David Prat de les Eres

L'Úrsula de Cal Tuneu

D'aquella època només sobreviuen Cal Tuneu i Cal Xeconet. Anys enrere l'Estany era ple de botigues. Els veïns no tenien cotxe i havien d'abastir-se als comerços locals. Amb els anys, algunes botigues han perviscut en forma de bar o restaurant, és veritat, però la majoria han anat tancant: Cal Carbonell, Ca la Roseta, Cal Valeri... En canvi, Cal Xeconet i Cal Tuneu resisteixen i fan un servei fonamental a la salut econòmica local i nacional.

Cal Tuneu va néixer fa molts anys al mig del poble, al costat de Cal Valeri. Però ja fa temps que es va traslladar a l'emplaçament actual. Aquests darrers anys, hem vist cares diferents darrere el taulell de l'establiment i, des de finals d'estiu, l'**Úrsula González** es fa càrrec de la botiga. L'Úrsula és una sabadellenca que no fa gaire que viu a l'Estany. I es va interessar pel negoci quan va saber que la botiga es traspassava. Al pic de l'estiu es va arribar a un acord i des de l'última setmana d'agost els estanyencs tenen l'Úrsula a Cal Tuneu i poden apreciar alguns canvis a la botiga. A part d'obrir totes les tardes, l'Úrsula ha modificat la disposició dels mobles interiors de la botiga per fer més visible el gènere, ha donat més presència a l'aparador i ha posat nous productes a la venda: productes ecològics, menjars preparats i més varietat de peix.

S'ha de dir que els botiguers com l'Úrsula González són els superherois de l'economia moderna. Vivim en l'imperi de les grans superfícies, un model comercial antiecològic, destructor de llocs de treball i culturalment abominable. I només les botigues petites i les parades de mercat s'oposen amb més o menys fermesa a aquest tsunami. Són un exemple de veritable rebel·lia econòmica encara que no hi

vegem cap rastre de pedigrí antisistema. Comprar a Cal Tuneu avui en dia és un acte cent per cent revolucionari, creïme. Molt més que aixecar el puny. Molt més que dur una samarreta reivindicativa o una anella metàl·lica clavada al nas.

El Purtí de l'ACR

Fa trenta-set anys, cinc veïns de l'Estany van crear l'Associació Cultural i Recreativa (l'ACR) amb l'objectiu principal d'organitzar la cavalcada dels Reis d'Orient. Aquesta passada tardor, després d'un període de dificultats, l'ACR ha renascut amb **Joan Purtí**, que presideix la nova junta formada per tretze persones. Durant aquestes gairebé quatre dècades, l'ACR ha organitzat la cavalcada, la recollida de cartes del patge reial, la calçotada, el refrigeri de la rebuda de la Flama per Sant Joan, la caminada de la Festa Major, el tío de la plaça i encara més actes.

Els estanyencs ja coneixen el Joan Purtí de sobres i estan al corrent del seu tarannà hiperactiu. «Ara de què et cuides, Joan?», li demana pel carrer una veïna, que sap que ja no és regidor però dona per fet que d'alguna cosa o altra es deu cuidar. Cadascú és com és i el Purtí és així. Però són precisament perfils humans com el seu els que sempre impulsen projectes socials de tota mena. Sort en tenim, del Purtí que viu a cada poble. Sense el Purtí de torn, les comunitats humanes resultarien molt menys cohesionades.

En paraules del mateix Joan, el tret diferencial de l'ACR ha de ser el caràcter popular: l'associació ha de fer coses per al poble i al gust de la majoria de gent. Per a aquest mes d'abril, per exemple, l'ACR s'ha empescat la Primera Caminada Cultural de l'Estany. Purtí té algunes idees ben clares sobre com ha de ser la nova

Paco Vallecillos, Úrsula González i Joan Purtí (fot. D. Prat)

ACR, perquè els vuit anys que ha passat a l'ajuntament com a regidor li han donat una experiència organitzadora notable. D'entrada, confia en la participació de tothom prescindint d'afiliacions polítiques. En segon lloc, vol que l'ACR sigui una entitat transparent. I finalment aposta decididament per potenciar l'ús de les xarxes socials: podeu comprovar-ho a Instagram, Facebook i Twitter.

El Paco de l'Hostal

Quan li van fer l'oferta de portar l'Hostal Grau, el Paco va dubtar. Però la Magda Comellas, la seva dona, ho va tenir clar a la primera. I ja els tenim tots dos a l'Estany, al renovat Hostal Grau. **Paco Vallecillos**, ben conegut de tots els moianesos perquè ha portat La Vicaria de Moià durant gairebé tres anys, s'ha fet càrrec de l'Hostal Grau de l'Estany, que torna a ser obert des del 28 de gener.

El Paco és fill de Sant Llorenç Savall i el seu primer ofici va ser el de forner i pastisser. Després d'estar tres anys portant La Vicaria, amb una cuina petita que podia oferir alguns plats combinats, ha fet el salt a una cuina de seixanta metres quadrats que pot servir més de vuitanta

àpats. En un primer moment, el caràcter comunicatiu del Paco va fer pensar a la família que el seu lloc havia de ser la sala i la barra, però en canvi ha acabat a la cuina, aprenent l'ofici al costat del cuiner professional que s'ha incorporat a l'equip de l'Hostal Grau. Un cuiner que, tot i que s'ha format al Món Sant Benet de Sant Fruitós de Bages, se sent còmode amb el tipus de cuina tradicional que demana la clientela.

Si aneu a l'Hostal podreu gaudir d'esmorzars de forquilla i, per dinar o sopar, dels plats que per ara tenen més sortida: l'ànec amb peres, el *carpaccio* de vedella, l'arròs del dijous o la carn a la brasa. La novetat més destacable del nou Hostal Grau, però, és l'horari d'obertura, perquè ara també s'hi pot sopar el divendres i el dissabte. Entre els elements innovadors de la carta us destaquem «l'estanyet», unes postres de collita pròpia que posen el nom del poble dins el plat. I acabo amb una dada destacable: sapiguen que les patates que us serviran a l'Hostal són un producte realment de quilòmetre zero, conreades pel Joan Prat als camps que es poden contemplar des de les mateixes taules del bar.

Visites diàries

Odontologia conservadora i estètica
Endodòncia i pròtesis
Odontopediatria
Ortodòncia
Cirurgia
Implants i periodòncia
Blanquejaments

CLÍNICA DENTAL ANFRUNS

Dra. Carlota Anfruns Damians - Odontòloga i Màster en Od. Integrada d'adults
Dr. Lluís M. Anfruns i Serra / Metge - Estomatòleg

Av. de la Vila, 3-5 - 08180 Moià - Tel. 93 820 81 28

Estudi dels pous de glaç de Castellcir

Francesc Rochel i Vara

El propassat mes de març els pous de glaç van tenir una atenció molt especial i acurada. Tot va començar quan una estudiant d'arqueologia de la Universitat de Barcelona, l'Andrea Porcar, va decidir, en el seu treball de final de grau, ampliar l'estudi i coneixement d'aquestes construccions.

L'elecció d'aquest tema va ser ràpida, pel fet que el seu professor-tutor, el Dr. Agustí Alcoberro, li va fer la proposta de poder aprofundir sobre les poues. Potser la frase del professor: «I si ho fas sobre els pous de glaç?», va ser prou motivadora perquè l'Andrea fes recerca sobre el tema i confirmés el seu estudi, i concretament sobre les poues de Castellcir. Cal dir també que hi havia una motivació afegida per a endinsar-se en el període pre-industrial de Catalunya.

Les finalitats de l'estudi són diverses:

- Posar en pràctica els coneixements adquirits a la universitat i en els treballs voluntaris extraacadèmics en excavacions organitzades per altres universitats.
- Submergir-se en la importància del patrimoni pre-industrial de Catalunya i més concretament en el de la comarca del Moianès.

- L'estudi, dins aquest context, de la producció, el transport, el comerç i l'ús del gel.

- La georeferenciació de les poues en el municipi de Castellcir.

- L'ampliació dels coneixements sobre el tema i la seva divulgació a la població actual i futura.

- L'ensenyament de valors i respecte mitjançant la preservació del patrimoni que van construir els nostres avantpassats (de mitjans del segle XVI a mitjans del segle XIX).

Els professors relacionats amb aquest treball són Agustí Alcoberro, doctor en història moderna (tutor), Queralt Solé, doctora en història contemporània (metodologia arqueològica, materials i estructures), Filipe Ferreira Carvalho, doctor en geografia (georeferenciació de les poues), i Jaume Dantí, catedràtic d'història moderna (expert en el tema i en el patrimoni pre-industrial del Moianès i de Catalunya).

L'Andrea en una sessió de treball ens va parlar de la seva inclinació per l'arqueologia; podem expressar-la com la curiositat i la passió per les connexions passades amb les presents de la societat i afegir-hi com un fet diferencial poder

treballar en relació a les ferides obertes que resten de la guerra civil espanyola i el franquisme. «Val la pena poder fer un treball de sanejament social i patrimonial», va puntualitzar.

En relació a les sessions de treball pel nostre territori, Castellcir ha aconseguit amb molt d'interès l'esforç i la motivació de l'Andrea, així com l'ajut en tot moment de la seva companya Joana Grau. Entre els qui hem col·laborat hem fet una tasca de coneixement del territori i de relacions humanes ben intensa.

Estem segurs que l'Andrea i la Joana estaran d'acord a expressar un agraïment molt personal a Quim Font, ja que va ajudar molt en la seva visió del territori i en les explicacions tècniques de la construcció de les poues.

Així mateix us volem comunicar que l'Andrea, sense poder especificar una

data, es va comprometre a fer la seva exposició del treball en una conferència-col·loqui a Castellcir, que en el seu moment coordinarem i de la qual us informarem.

Voldríem acabar afegint la descripció que l'Andrea ens fa arribar en relació a la fotografia de la poua de la Font del Barbot, descripció amb una pinzellada poètica que uneix l'esser humà i la natura:

«Reflecteix el component humà i natural. Humà pel que fa a les nostres ombres i estructura antròpica, i natural pel que fa a la llibertat dels arbres, de créixer i posar-se enmig del que calgui per tal de viure en pau.»

Gràcies, Andrea. Des de LA TOSCA et desitgem molta sort en la vida tant a nivell personal com professional; t'esperem a Castellcir amb els braços oberts.

Poua de la Font del Barbot, a Castellcir (fot. Andrea Porcar / Joana Grau)

Salta Marrades 2016

Josep Canamasas

El diumenge 13 de març va tenir lloc la IV edició de la cursa de muntanya Salta Marrades de Santa Maria d'Oló. Aquest nom li ve pel traçat de la cursa: segueix tot un seguit de camins amb nom propi que fan marrada, és a dir, camins centenaris que fan volta o ziza-zaga per salvar el desnivell.

L'edició d'enguany es va presentar en dues categories o distàncies: una de 16 km de longitud i 700 m de desnivell en què hi va haver 132 inscrits, i una altra de 8 km i 300 m de desnivell amb 69 inscrits. En categoria masculina va repetir triomf el navarclí Josep Mas Esquius, que va millorar la seva marca amb un temps de 01:13:52, mentre que en la femenina la guanyadora va ser l'artesenca Meritxell Cano Ció, amb un temps de 01:40:52. Pel que fa a la cursa curta, en la categoria masculina va guanyar Aleix Solegibert Serra, d'Artés, i en la femenina Mar Córdoba Maties, de Sant Quirze de Besora.

Va ser una matinal en què el temps hi va acompanyar i amb bona assistència de públic, tant a la sortida com a l'arriba-

da i en diferents llocs del recorregut, en què alguns dels assistents animaven amb esquelles i feien oblidar la duresa de la cursa per uns moments. El fet d'haver-hi dues categories va fer que a l'arribada hi hagués un continu moviment, ja que els participants de la distància curta pràcticament van entrar tots abans que els de la llarga.

A més, just després de la sortida es van fer tres curses infantils, amb majoria de participants olonecs, que van donar molt ambient a la diada.

Després de la cursa, els participants va poder dinar als establiments del poble, on s'havien preparat uns menús a preus populars.

A la tarda, al Centre Recreatiu, Kiku Soler va presentar el seu llibre *Manual pràctic sobre curses de muntanya* i, després, els bombers GRAE van fer una xerrada sobre seguretat a la muntanya.

En definitiva, un dia complet. Cal felicitar el Centre Excursionista d'Oló, que ha sabut fer que la Salta Marrades es converteixi en tot un clàssic.

Sortida de la Salta Marrades (fot. J. Canamasas)

VIDA MUNICIPAL

Moià i les persones que demanen asil

Units per la Fam

Davant la tràgica situació en què es troben les persones que busquen refugi a Europa fugint dels conflictes i de la precarietat que pateixen en els seus llocs de procedència i davant la pèssima gestió d'aquesta situació per part dels nostres governs, el grup Units per la Fam de Moià hem decidit destinar els diners recaptats en la passada Fira del Tió a l'entitat Proactiva Open Arms de Badalona (<http://www.proactivaopenarms.org/>). Aquests diners inicialment havien d'anar destinats a ajudar a l'acolliment d'aquestes persones a la nostra població, cosa que sembla que no podrà pas fer-se realitat en un futur pròxim. Proactiva Open Arms està treballant a l'illa de Lesbos, Grècia, ajudant les persones que arriben per mar procedents de Turquia.

Així mateix, el nostre grup va preparar fa uns quants mesos, conjuntament amb altres entitats de Moià, el *Manifest per l'acolliment i per la pau* (vegeu LA TOSCA del passat mes de gener) per demanar als governs, tant del nostre país, com de l'estat espanyol, com de la Unió Europea, una solució adequada a aquesta crisi. Les notícies ens confirmen que aquest manifest és més vigent que mai. Animem altres col·lectius a iniciar accions similars i alçar la veu per denunciar i pressionar perquè els nostres representants polítics desencallin d'una vegada per totes aquest drama que ens entristeix com a éssers humans i ens avergonyeix com a ciutadans europeus.

El manifest està distribuït en diferents punts del poble (biblioteca, CAP, Petit Celler, Can Carner, OAC Ajuntament). S'hi poden adherir entitats i totes aquelles persones que ho desitgin. També podeu enviar els vostres suggeriments o adhesions al correu unitsxlafam@yahoo.es.

Proactiva Open Arms

Gestió de les aigües residuals de Moià: retorn al punt de mira

Àlex Mur

La resolució dels problemes de contaminació dels medis aquàtics arran de la insuficiència de la depuradora de Moià per a tractar correctament el volum d'aigües residuals torna a ser, segons sembla, un afer a l'ordre del dia per a l'administració local dels municipis afectats i per als agents polítics, tècnics i socials que s'han d'implicar en el procés per a remeiar la situació.

En primer lloc, considero necessari que els ciutadans i les mateixes administracions siguem conscients que els problemes de contaminació de medis aquàtics van més enllà d'unes instal·lacions, d'un municipi o d'un determinat curs fluvial, pel fet que les fonts de contaminació, els medis aquàtics, els sectors socioeconòmics implicats i els territoris són diversos i interrelacionats.

Cal constatar, això no obstant, que la qualitat dels cursos fluvials i dels diversos medis aquàtics a Catalunya ha millorat de manera molt destacable els darrers vint anys, a través de la legislació, de noves

administracions, d'entitats i organismes, i mitjançant la construcció d'infraestructures de sanejament. Garantir la bona salut del medi natural és un capteniment que ens afecta a tots, donada la múltiple importància i els beneficis mediambientals, socials, sanitaris i fins i tot econòmics que ens pot reportar. En aquest sentit, crec molt necessari reconèixer que ha estat, és i serà molt important la tasca d'entitats que treballen en favor de la conservació i millora de la salut del medi natural, en aquest cas el del Moianès, amb llarga i reconeguda trajectòria com El Fanal, alhora que l'activitat d'agrupacions com La Cosa Nostra i la mobilització ciutadana, que posen relleu, agenda i en molts casos rigor i estudi sobre dinàmiques i problemàtiques com les que el present article tracta.

La informació que hi ha sobre la taula, proporcionada per administracions i entitats com El Fanal, ens diu que la depuradora no pot tractar correctament el volum d'aigües residuals des que rep les de pro-

cedència industrial de la xarxa de sanejament, aproximadament des del segon any de funcionament de la instal·lació.

Aquestes aigües residuals industrials, per a poder ser incorporades a la xarxa de sanejament, s'han d'adequar a uns determinats paràmetres de qualitat establerts a través de les llicències en base a l'ordenança municipal d'abocaments a la mateixa xarxa. Actualment s'han endegat els treballs per a la redacció d'una nova ordenança d'abocaments a la xarxa de sanejament que, un cop aprovada, substituirà l'actual ordenança, que ha esdevingut malauradament ineficaç en l'objectiu de remeiar les esmentades problemàtiques i que data de l'any 2012.

D'altra banda, en termes pràctics, Aigües de Moià realitza un mínim de quatre controls rutinaris anualment a les diverses empreses, controls que procedeixen amb un avís previ *in situ* del control, que seguidament es duu a terme a les arquetes de sortida de les aigües a la xarxa de sanejament. Mitjançant aquest procediment de presa de mostres, les anàlisis, en principi, no han detectat anomalies destacables o més enllà d'algun afer molt puntual. Considero que aquest fet hauria de fer plantejar la necessitat d'estimar procediments

més incisius i espontanis en aquests controls, podent obtenir més dades precises, malgrat que en principi no serien vinculants en termes legals.

En qualsevol cas, la qüestió recau en l'acompliment dels paràmetres d'abocament que estableixi l'ordenança per part de les llicències i permisos; en la pràctica, per part de les aigües abocades a la xarxa. Alhora, el que és determinant és el correcte funcionament i dimensionament d'una depuradora amb capacitat, en principi, per a depurar les aigües residuals domèstiques que genera una població d'uns 9.000-10.000 habitants.

En definitiva, ens farem un gran favor si tots plegats mantenim la ferma convicció que el que cal és unir esforços socials i polítics a nivell municipal i comarcal per a exigir a les corresponents instàncies polítiques i tècniques solucions definitives sobre la gestió de les aigües residuals de Moià en el menor termini possible. Encara diria més: en cap cas no hem de permetre que en una qüestió tan important per a Moià i el Moianès s'entri en el joc polític per part de ningú, perquè a través del front comú, del diàleg i de la persistència hem de poder resoldre la situació en el menor termini possible.

La depuradora de Moià, des de l'exterior del recinte (fot. C.I.C. - Moià)

Un detall de la depuradora de Moià (fot. C.I.C. - Moià)

Floretes i peixos

Miquel Fortuny Navarro. Biòleg

Estava fent un cafè a Torroella de Baix quan vaig llegir en el *Regió7* (26 de febrer del 2016) que l'ex-alcalde de Moià Josep Montràs reconeixia que hi va haver delictes ambientals al polígon del Pla-romaní. «No podia ser d'una altra manera», vaig pensar...

Però, en entrar de ple en el contingut de l'article que se'n feia ressò, vaig deixar anar un parell d'exabruptes, un xic gruixuts, que van impactar als timpans d'un senyor que estava plàcidament menjant un tros de bacallà. Em vaig haver de disculpar. L'home va fer un lleu somriure educadament fingit i no va dir ni piu.

El motiu va ser llegir la justificació matussera i francament miop que el torrent (de l'Ocella) on anaven a parar les aigües residuals «no era un lloc on hi havia floretes i peixos».

No em cabia a la barretina que la persona que va ser el màxim responsable d'un ajuntament mostrés tal grau d'incompetència i insensibilitat en qüestions ambientals, i fos tan curt de mires respecte a la repercussió que podien suposar vessaments no controlats per a la salut dels ecosistemes aquàtics i, de retruc, els terrestres, car estan íntimament connectats per intercanvis de matèria i energia en xarxes tròfiques compartides.

Fins aquí l'anècdota.

Ara, entrant més de ple en l'article que escric per a LA TOSCA, vull remarcar i fer palès el contrast de percepció que tenen les persones, del que representen

els ecosistemes i de la biodiversitat que acullen.

A tall d'exemple, us comparteixo el sentiment d'admiració, fàcilment tangible, en les paraules del qui va ser el descobridor del mecanisme evolutiu conegut per selecció natural, en contemplar un indret, que ben bé podria ser molt similar al torrent de l'Ocella o a qualsevol tram (pretèrit) de la riera de la Tosca:

«És interessant contemplar una riba embardissada, coberta de moltes plantes de moltes menes, amb ocells cantant entre els matolls, amb insectes variats voletejant per damunt i amb cucs arrossegant-se per la terra humida, i reflexionar que aquestes formes construïdes acuradament, tan diferents entre si, dependents les unes de les altres d'una manera tan complexa, han estat totes produïdes per lleis que actuen al nostre entorn» (Charles Darwin, *L'origen de les espècies*).

Com a biòleg margalefià que sóc, o dit d'una altra manera, profundament influenciat per l'ecòleg Ramon Margalef i pels seus deixebles —Jaume Terradas, Josep Girbal, Montserrat Brugués (els meus mestres)—, no puc deixar de sentir estupefacció davant explicacions com les donades per Josep Montràs.

Continuen arribant, a través de les xarxes socials, imatges de la riera de la Tosca que mostren un estat lamentable. És evident que algú està creant externalitats que no vol assumir. Amagades amb nocturnitat

La riera, bruta (fot. M. Fortuny)

i traïdoria. Les escumes i la pudor ho delaten amb insistència esfereïdora.

Quan les aigües residuals s'aboquen directament a rieres i rierols amb poc cabal i, per tant, amb molt poca capacitat de dilució, aquests cursos d'aigua es transmuten en clavegueres. La riera de la Tosca és just això, una claveguera.

Penso que en gran part la situació ve donada pel que en Margalef va repetir constantment: el que les nostres administracions anomenen medi ambient és senzillament ecologia de pala i escombra, depuradores (*tout court*, com la de Moià), residus i reciclatge. El cas de la depuradora de Moià és el viu exemple que al nostre país tot es queda sempre curt i els problemes s'han de replantejar contínuament.

En Margalef considerava que el medi ambient no és tan sols una qüestió de pala i escombra, sinó de la posició i el comportament de l'home en el marc de la biosfera. Compromís, educació i comportament (una posició de l'home envers la natura no centrada en un vanitós i perillós antropomorfisme).

Com va escriure Jaume Terradas en un article que feia referència a Margalef

i que avui, alguna dècada després, continua tenint una renovada actualitat, l'ecologisme s'enfronta (també avui) a la dura llei dels fets que regeixen el món i la societat: les flors en els llavis dels *hippies* (afegeixo d'ahir) i *progres* (afegeixo d'avui) han acabat convertint-se en el somriure fingit i impàvid dels executius neoliberals (moltes vegades els mateixos *hippies* i *progres* reconvertis, amb vestit (americana) i corbata.

Així, doncs, la resposta d'en Margalef a l'eslògan ecologista «el petit és bonic» —«sí, però, el gran és poderós»— segueix vigent avui i potser més que mai en un món globalitzat.

Qui són els culpables que un paratge excepcional hagi esdevingut una claveguera? Si els nostres representants es mouen només per interessos merament polítics, sense aquest sentiment d'admiració i respecte, d'amor, envers les meravelles de la natura, difícilment arribaran les decisions adequades per a transformar el medi de forma sostenible, coherent i ambientalment respectuosa. Continuarem modificant els nostres rius, rierols i torrents cap a pestilents clavegueres *ad nauseam*.

LES ENTITATS INFORMEN

L'Abic informa

L'Associació de Botiguers i Comerciants (ABIC) de Moià informa d'algunes de les activitats dutes a terme durant aquest primer trimestre de l'any 2016.

Els seixanta-cinc arbres que van decorar les entrades de les botigues i els comerços del poble durant les passades festes nadalenques i que van donar una nota de color i festa s'han plantat a Magadins Vell. De moment, sembla que van arrelant bé; només resta esperar que vagin creixent.

Amb els tiquets de compra del cap de setmana del 12 al 14 de febrer, durant la celebració del Carnestoltes de Moià, i que s'havien de dipositar en l'urna col·locada a la Baixada del Mestre, just davant el Casal, se sortejava un sopar per a dues persones en un dels establiments associats. Els menors de setze anys eren convidats a buscar diferents Wallys en els establiments de l'Abic, durant el dissabte dia 13, per tal de poder guanyar trenta euros. El sorteig es va fer el diumenge dia 14 i els guanyadors van ser Montserrat Molinos i el noi Genís Soler.

Després de conèixer els comerços de grans capitals europees com París, Londres, Berlín i Amsterdam, ara tocava anar més a prop. Així, durant el cap de setmana del 27, 28 i 29 de febrer i 1 de març, una vintena de botiguers, comerciants i restauradors moianesos van visitar el País Basc. Ho feren acompanyats pel regidor de Promoció Econòmica, Joan Capdevila, i per algunes tècniques del Consorci del Moianès. L'objectiu del viatge era intercanviar experiències en la dinamització comercial, conèixer com treballen aquest tema els bascos i quines actuacions fan per potenciar i millorar el comerç de les seves ciutats. La primera visita, tot fent camí, va ser als cellers Marqués de Riscal. Ja havent arribat a la ciutat de Bilbao, la representació moianesa va ser rebuda pel regidor de Comerç i Turisme de l'ajuntament i per representants de l'associació homònima del Casco Viejo de Bilbao. El següent punt de la ruta va ser Gasteiz/Vitòria, on van ser rebuts per Gasteiz ON, l'associació dels comerços de tota la ciutat.

Exposicions temporals al Museu

Museu de Moià

Els objectius i les finalitats de les exposicions temporals que es fan als museus són diferents de les exposicions permanents. Aquest tipus d'exposició acostuma a ser d'un període més breu, que pot anar des d'un dia (curt termini) a un semestre (mig termini).

L'objectiu principal d'aquests tipus d'exposicions és maximitzar l'ús dels recursos disponibles i presentar noves visions amb materials, tècniques i temàtiques diferents, a més d'estimular l'interès del públic habitual i cridar l'atenció dels visitants que no ho són. L'organització d'aquestes exposicions ha de tenir en compte la forma en què ha d'estar concebuda, el contingut d'aquesta i el tipus de relació que s'estableix amb el visitant.

El Museu de Moià té una llarga trajectòria en l'organització d'exposicions temporals, que comença l'any 1993 amb l'exposició *De la prehistòria al barroc*, on es van exposar peces del fons prehistòric i barroc del museu. Així, doncs, en més de dues dècades s'han organitzat més d'una cinquantena d'exposicions temporals, la

majoria de cost zero, on el museu ha gestionat el patrimoni expositiu propi i també extern d'interès general amb la intenció de permetre entendre temes concrets.

Durant el passat any 2015, 895 persones van visitar les vuit exposicions temporals organitzades al Museu sobre diferents temàtiques, a les quals s'ha d'afegir l'exposició que organitza la Biblioteca de Moià per la Festa Major d'Hivern *Oficis antics i pagesia*, en la qual el Museu de Moià col·labora, ja fa dos anys, amb el préstec temporal de peces del seu fons.

El calendari per a aquest any 2016 ja està gairebé tancat amb cinc exposicions. Vam començar pel gener amb la col·laboració de caire etnològic en la temporal de la biblioteca municipal. Actualment i fins al 12 de juny es pot visitar *Ara fa un milió d'anys*, de temàtica prehistòrica, produïda per l'IPHES. A continuació n'hi haurà una sobre salut i acabarem l'any amb dues monogràfiques d'art.

Recordem que aquestes exposicions temporals van adreçades a tot tipus de públic i que el seu accés és sempre gratuït.

La delegació moianesa a Vitòria (fot. ABIC Moià)

Inauguració de l'exposició de l'IPHES (fot. Museu de Moià)

Biblioteca de Moià

Dia de la Poesia (fot. Bibl. Moià)

Per a commemorar el Dia de la Dona es van fer un seguit d'activitats paral·leles: per una banda, una exposició col·lectiva de pintura, coordinada pel Cercle Artístic del Moianès, amb el títol *Artistes contra la violència de gènere*, que tenia la dona com a tema central. Aquesta exposició es va cloure amb un cafè tertúlia sobre *La dona i els seus rols*, organitzat pels Serveis Socials i la Cultura de la Dona. Per altra banda, l'exposició va anar acompanyada d'una selecció de contes no sexistes, gràcies a la col·laboració dels Serveis Socials de Moià i el Consell Comarcal del Bages. També es va fer una sessió de contes amb Gates Gatunes.

Amb motiu del Dia Internacional del Llibre Infantil, que se celebra cada 2 d'abril, la biblioteca es va sumar al concurs de dibuix *Adopta un animal de conte*, amb la finalitat que tots els participants dibuixessin un animal (real o fantàstic) basat en un llibre del seu grat. Era una activitat promoguda pel Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil.

Continua el taller de lectura dramatitzada, a càrrec d'Elvira Permanyer. El resultat del taller es veurà el pròxim 22 d'abril, vigília de Sant Jordi, amb la lectura de *El llibre de les bèsties* de Ramon Llull, amb diàlegs d'Elvira Permanyer sobre la versió de Roc Casagran. Us convidem a assistir-hi.

Últimes sessions del premi Atrapallibres: en la categoria de 9 anys es va comentar el llibre *Amics monstruosos*, d'Anna Manso, i en la de 10 anys, *47 trossets*, de Cristina Sánchez-Andrade. Des d'aquí es vol agrair la col·laboració de Dolors Illa, que va dinamitzar un dels grups. Un cop finalitzats els comentaris dels llibres, cada grup va decidir quin és el que més els va agradar. Després el veredictes es va enviar al Consell Català del Llibre Infantil i Juvenil.

Com cada any, el Servei de Biblioteques organitza una activitat dirigida als participants dels clubs de lectura. Aquest any ha estat una sortida al teatre Kursaal de Manresa a veure *El test*, una comèdia de Jordi Vallejó, dirigida per Cristina Clemente. Qui va voler va poder intercanviar impressions i preguntes amb els actors en finalitzar l'obra.

A la T de Tallers es va fer, amb gran participació de les famílies, un conillet de Pasqua amb cartolina i llana.

El dia 18 es va celebrar el Dia Mundial de la Poesia amb lectura i música: la lectura de poemes es va fer gràcies a diferents voluntaris, amb participació dels Grans Lectors de l'Esplai i la lectura al final del poema *Preneu les roses*, d'Olga Xirinacs, en diferents idiomes, gràcies als voluntaris internacionals de la Comunitat dels Avets, entre altres. L'acompanyament musical va anar a càrrec de Maria Farràs i Dúnia Quirante, alumnes de l'Escola de Música de l'Escola Pia de Moià.

Golf Montbrú Moià

Carles Llorens

Torneig Carnestoltes 2016 (fot. Golf Montbrú Moià)

Benvolguts amics del golf. En aquest número us comuniquem els campionats que hem fet des de l'anterior revista.

Torneig Carnestoltes: Ja portem diverses edicions d'aquest campionat, al qual cada vegada més jugadors hi vénen disfressats. A més, el nivell cada any es va superant.

Els guanyadors del torneig van ser els següents. Handicap: José Ortega i Eva

Costa. Scratx: Javi López i Javi López Jr.

Lliga 1ª Prova Primavera: Ja hem arrencat la primera prova de la Lliga Primavera, que juguem l'últim dissabte de cada mes. Els guanyadors de les diferents categories van ser els següents: Handicap inferior: Albert Casas. Handicap mitjà: Jae Un Hong. Handicap superior: Javi López Jr.

Fins a la pròxima. Veniu al golf, us hi esperem!

Guanyadors de la primera prova de la Lliga Primavera (fot. Golf Montbrú Moià)

TT del Moianès

Ping-pong al pavelló (fot. TT del Moianès)

Al Pavelló Municipal de Moià i amb (sorpresa!) dinou inscrits, amb catorze partides jugades (a onze punts) per jugador, es va fer la «inauguració» de la temporada de tenis de taula del que vol ser una nova entitat (sense ànim de lucre!) del Moianès: TT del Moianès.

Iniciat amb un grup de persones vinculades a l'Esplai de Moià i com a voluntariat, intentarem que l'esport del ping-pong arribi a tothom —nois i noies, homes i dones— de tota la comarca. La intenció és potenciar tant l'esport com la col·laboració entre tots els interessats en aquest joc. Per a aconseguir-ho, seria necessari que cada municipi tingués un grup de gent decidida a tirar endavant la proposta de fer d'aquesta activitat un vincle més entre les deu poblacions i aconseguir de promocionar-lo a totes les edats.

Aquí deixem un telèfon de contacte (el 634 515 334) i l'adreça d'un blog per a més informació (ttmoianes.blogspot.es).

Finalment i com a detall per als guanyadors de la primera trobada, deixem escrits els noms dels quatre primers classificats, que, curiosament, tots ells ho han estat amb dotze victòries i dues derrotes: Adrià, Isaac, Joan i Jordi. A remarcar que tenien entre 8 i 85 anys d'edat!

ACTES I ESDEVENIMENTS

3r Moià Motor Antic

Elisa Roca

Durant el matí del diumenge dia 6 de març, l'aparcament del carrer d'Enric Morera —darrere de l'Hospital-Residència— es va omplir de parades dedicades a l'exposició i venda de vehicles i maquinària antiga.

Els organitzadors, entre ells Òscar Hueso, representant de la secció de cotxes clàssics, i Josep Roca, representant de la secció dels tractors antics, anhelaven que aquesta fira es vagi consolidant, ja que és un sector que té molts adeptes i dia a dia va en alça. Són conscients que a cada edició el nombre de visitants és major i, en conseqüència, preparen, amb ambició, un espai cada vegada més atractiu i amb diferents esdeveniments que facin que el màxim de públic s'hi atansi.

Enguany, el matí va començar amb un bon esmorzar de botifarra a la brasa, previ pagament de 5 euros. A mig matí es va portar a terme una cercavila amb vehicles antics pels carrers de la vila, hi va haver una ballada de *country* a càrrec del grup de Country Moià i es va celebrar la primera concentració de motos.

Tot plegat va arrodonir una esplèndida matinal que va durar fins a gairebé les dues i que sens dubte va satisfer els amants del motor.

Aspecte de la fira (fot. C.I.C. - Moià)

CLÍNICA DENTAL PUJOL

Ctra. de Manresa, 35 - Baixos
08180 Moià
www.clinicadentalmoia.com
Tel. 93 830 06 98
Mòbil 629 058 269

ODONTOLOGIA GENERAL
URGÈNCIES
ORTODÒNCIA
IMPLANTS

MOIÀ
Avda. Zona Industrial, s/n
Tels. 93 830 12 25
93 820 77 77

AVINYÓ
Antoni Prat, s/n
Tel. 93 838 72 78

SANT QUIRZE SAFAJA
Ctra. de Mollet-Moià
Km. 25,400

CALEFACCIONS - INDÚSTRIES
AGRÍCOLA - AUTOMOCIÓ

SERVEI A DOMICILI
TELS. COMANDES :
93 830 12 25 - 93 820 77 77

Noces d'or de Mn. Josep Ruaix

Jaume Clarà

El diumenge 3 d'abril, Mn. Josep Ruaix i Vinyet va celebrar les seves noces d'or presbiterals. Cinquanta anys després de rebre l'ordenació com a prevere, a Vic, el 26 de març de 1966, i també de la primera missa solemne, que tingué lloc a l'església parroquial de Santa Maria de Moià el dilluns de Pasqua del mateix any.

Ruaix havia estudiat la carrera eclesiàstica al Seminari de Vic entre 1954 i 1965. Després de la seva ordenació, exercí durant cinc anys a Roma, on es llicencià en Humanitats al Pontifici Institut Superior de Llatinitat, l'any 1969. A partir de l'any 1971 torna a Catalunya a exercir el seu ministeri sacerdotal en diverses parròquies del bisbat de Vic (especialment a Sant Feliu de Codines, a Sant Pere Apòstol de Manresa i a Calders, però també a Moià). En 1968 la primera edició de *El català en fitxes* posà de manifest que la llengua catalana seria, juntament amb el sacerdoci, l'altra gran vocació de la seva vida.

La celebració de les noces d'or tingué lloc durant la missa de dotze de Sant Vicenç de Calders, la parròquia que —jun-

tament amb Sant Pere de Viladecavalls— Mn. Ruaix dirigeix des de l'any 1998. Fou una cerimònia concelebrada per Mn. Valentí Miserachs i Mn. Jaume Sala, dos companys d'estudis de la mateixa promoció.

En l'homilia, Mn. Ruaix féu un repàs de la seva trajectòria vivencial, des dels moments engrescadors del Concili Vaticà II —a la cloenda del qual pogué assistir— fins a la crisi de religiositat en la societat actual. Tot des d'un profund reconeixement de la necessitat de perseverar en la tasca pastoral iniciada fa cinquanta anys.

En nom de les parròquies de Calders intervingueren en l'acte Lluís Cerarols, que relacionà la tasca que Ruaix inicià en la segona parròquia romana on exercí amb la feina realitzada a Calders en els darrers divuit anys. Josep Clotet dedicà també una poesia a Josep Ruaix (el qual, per la seva part, també llegí un sonet creat per a l'ocasió).

Familiars i amics del celebrant arrodinaren la festa amb un dinar al mas del Canadell.

Setmana Santa i Pasqua a Moià

Jaume Clarà i Elisa Roca

Diumenge de Rams

Una Setmana Santa primerenca, amb temps fresc però estable, va ser viscuda, com sempre, entre les vacances i les tradicions. En aquest darrer sentit, el primer acte va ser la benedicció de Rams (el diumenge dia 20 de març), que a Moià va tenir lloc a la plaça Major a les dotze del migdia. En una senzilla cerimònia, el rector, Mn. Jaume Soler, va beneir les palmes i els palmons i, sobretot, els rams de llorer que els assistents portaven. L'entorn de la plaça al voltant de la façana parroquial es va omplir, tal com ho testimonia la foto del nostre col·laborador, Carles Illa, feta des d'una de les finestres del cor de l'església.

Dijous Sant - Armats

Un any més, els Armats oferiren les seves tradicionals evolucions a la plaça Major el Dijous Sant a les nou del vespre. Enguany, però, quan ja s'havien fet les primeres evolucions —la Creu, el Quadre i el Triangle— i s'estava realitzant el Tirabuixó, un dels armats hagué de ser retirat de les evolucions per no estar en prou bones condicions de mantenir el pas. Amb un efectiu menys, els Armats culminaren l'actuació amb l'esmentat Tirabuixó, el Relotge, la Cadena i la sempre esperada Esgrima.

Divendres Sant - Processó

Per sisè any consecutiu des de la represa, la processó del Divendres Sant tornà a desfilat pels carrers de Moià. Després del recorregut tradicional del «volt de la processó» i com ja es va fer l'any passat, en arribar la processó davant l'església parroquial, tots els misteris i els assistents a la processó —excepte els penitents— van quedar exposats a la plaça. Allà la Coral de Moià, dirigida pel P. Mateu Trenchs, interpretà per darrera vegada el

Miserere, l'*Stabat Mater* i el *Cant de les agonies* abans de donar per conclosa la processó.

Una processó en l'organització de la qual per primera vegada ha constatat oficialment la Confraria de la Mare de Déu de la Tosca. Aquesta autodenominada confraria va ser creada per un grup de joves l'any 1975, pocs anys abans que les processons es deixessin de fer (foren precisament els seus components els qui es manifestaren en 1978 sota el lema «Que surtin els Armats! Volem processó!»), i quan s'han restablert, han estat uns dels coorganitzadors, al costat dels Armats, la Congregació dels Dolors, la Casa de Andalusia, la Coral de Moià i la mateixa parròquia, tot i que fins ara sense mostrar-se públicament com a tals. A més, la Confraria de la Mare de Déu de la Tosca, amb més de vint confreres desfilant com a penitents, ha afegit en l'edició d'enguany dues creus petites col·locades a continuació del pendó de la Congregació dels Dolors, un element més a sumar als que ja han anat incorporant en els darrers anys (elements de la Passió com els claus de ferro forjat, l'assotador, la tovallola i uns blandons de petroli que ja s'havien fet servir els anys setanta, unit a les més tradicionals cadenes, a les tres creus grans o a la calavera).

Tant aquest grup com el de congregants que desfilen amb el pendó del gremi de Teixidors i que precedeixen el misteri de l'Enarborament (o l'Estiracordetes) —que en els darrers anys també han incorporat uns fanals especials, juntament amb unes insígnies i guants— aporten una part important dels efectius de la processó. En canvi, es nota una certa disminució dels efectius de la Casa de Andalusia (encarregats del misteri de la Coro-

Mn. Ruaix llegint l'homilia i bufant el pastís del cinquantè aniversari (fot. J. Clarà)

Benedicció de Rams (fot. C.I.C. – Moià). Processó del Divendres Sant (fot. Sebastià Renom)

nació d'Espines), com, sobretot, de dones de la Congregació dels Dolors.

Els cants anaren a càrrec de l'esmentada Coral de Moià, acompanyats al fiscorn per Joan Andreu Gómez, de la Cobla Sabadell. Les parades que fa la Coral per cantar, que altres vegades havien suposat importants talls en el conjunt de la processó, s'han pogut evitar amb una millor coordinació.

La processó va estar presidida pel rector, Mn. Jaume Soler. Ha causat desencís entre l'organització la manca de resposta del bisbe de Vic, Romà Casanova, a l'oferta de presidir la processó, després que durant la visita pastoral de l'any passat s'hi mostrés receptiu sempre que l'avisessin amb temps, com així asseguraren que es va fer.

Pasqua Florida - Caramelles

Els alumnes de 5è i 6è de l'Escola Pia de Moià van sortir pels carrers del poble a cantar les tradicionals caramelles del dia de Pasqua Florida, abillats de catalanets i catalanetes. Van iniciar el seu recorregut a la mateixa escola, aproximadament a les deu del matí, i van entonar cançons que intercalaven peces de sempre —com *L'esclat de vida*, que incorpora un ball de

bastons—, amb temes actuals, les lletres dels quals havien estat adaptades al català per així poder-les interpretar amb un caire clarament caramellaire. L'acompanyament musical constava de cinc guitarres, tocades sota la direcció de Xavi Jo, el mestre de música del centre. Al mateix temps, les mestres dels dos cursos, Isabel Clarà per als de 5è i Núria Trullà per als de 6è, vetllaven que tot transcorregués de manera organitzada.

Aprofitant les parades puntuals que feien en diferents carrers, els infants premien els timbres de les cases i feien el rebombori necessari per despertar els vilatans que, amb cara de son, apujaven, mandrosos, les persianes després que el canvi d'hora els hagués robat una hora de son. Aleshores cantaven ben alt amb l'esperança de recollir nombroses i sucoses aportacions monetàries, que enguany destinaran a fer bossa per poder anar de colònies a Pineta (Osca).

Al llarg del matí visitaren les tres residències de gent gran que té el poble i cap al migdia van aprofitar la concurrència dels carrers cèntrics de la vila i la sortida de gent de missa per intensificar les cantades. La matinal va finalitzar a la plaça del Colom, a quarts de dues.

Cantada de caramelles, el diumenge de Pasqua (fot. E. Roca)

Les cent caminades del Sebastià Padrisa

Xavier Rius

El propassat 13 de març, coincidint amb la caminada número cent pel Moianès que organitza el segon diumenge de cada mes, en Sebastià Padrisa ens va comunicar que, després d'onze anys, la d'aquest abril seria l'última. Una decisió que el Sebastià pren després de jubilar-se, i quan fa temps que viu als Hostalets de Balenyà, tot i que puja cada dia a la copisteria que ara regenta la seva filla Núria.

En Sebastià va començar a organitzar aquestes excursions sota la cobertura de Rivindel, una entitat que no va acabar de funcionar, que havia creat en Mario Rimoldi per tal de potenciar el turisme d'aventura al Moianès. I Rimoldi va passar els contactes que havia fet al Sebastià, que també volia treballar en aquest àmbit, sense que la proposta empresarial tirés endavant.

El fet és que ara fa onze anys, quan el Sebastià va perdre la seva dona, Loreto Rovira, víctima d'un càncer, a més de la seva habitual implicació en les activitats culturals de Moià, va decidir posar-se un nou repte. I així, posant al cartell el nom de Rivindel, va començar a

organitzar una caminada pel Moianès el segon diumenge de cada mes d'entre 8 i 13 quilòmetres, que fos fàcil de fer per a un públic molt ampli. Caminades que, coherentment amb el caràcter del Sebastià, s'anunciaven amb els cartells que penjaven uns quants dies abans i en els quals informava del lloc i l'hora de sortida i els quilòmetres, però sense dir ni la ruta ni on s'aniria, deixant com a única pista una fotografia de la masia, la poua, la font o l'ermita per on passaríem, feta sovint des d'una perspectiva diferent, generant especulacions diverses que no revelava fins al diumenge, en el moment de sortir de la plaça de Catalunya.

De manera alterna, un mes començàvem a caminar allà mateix, fent una ruta circular pel terme de Moià, encara que poguéssim fer un tram pel terme dels municipis veïns. I el mes següent ens convocava a Moià per sortir en cotxes des d'allà i mitja hora més tard estar a l'aparcament del municipi del Moianès on fariem l'excursió. I a totes les caminades ens aturàvem en dos o tres llocs, fos una masia, una ermita,

un dolmen, una font o una poua, on feia l'explicació històrica i sociològica del lloc —de vegades amanit amb comentaris de collita pròpia més propers a la llegenda—, i a l'hora d'esmorzar la seva filla Núria explicava una llegenda, de vegades vinculada o adaptada a l'indret del Moianès on érem, de vegades a d'altres llocs del món. I generalment la Núria anava al darrere de la corrua controlant que ningú no es perdés o es despengés, tot i que el ritme acostumava a ser suau. Fa dos anys, en Sebastià i la Núria van publicar el llibre *Caminant pel Moianès amb contes i llegendes*, amb trenta de les caminades fetes, acompanyades d'algunes llegendes.

Resulta impossible calcular el nombre de gent que hi ha participat, amb una assistència mitjana de trenta-cinc persones. Hi ha vingut gent de tot el Moianès i també de municipis propers com Sant Fruitós, amb una mitjana d'edat variable, si bé aquest últims anys la majoria estava entre els 50 i els 70 anys, destacant la fidelitat d'un grup de «noies» ja crescudes, les anomenades Daines, capitanejades per la Marta Gallaguet, que mantenen el nom de la seva colla del Cau.

Les sortides s'han fet sense interrupció durant onze anys, excepte els mesos

d'agost —en què hi ha la caminada popular del GEMI—, setembre —pujada al Grony— i gener —quan la seva filla Núria organitza la Cursa dels Dos Turons—. I cada any pel desembre en preparava una d'especial, i entràvem en alguna masia o ermita on cantàvem nades.

Fa quatre o cinc anys va començar a ser habitual de les caminades la Mercè Maurí, dels Hostalets, familiar llunyana seva, amb qui el Sebastià iniciaria una relació de parella que el portaria a viure a cavall dels Hostalets i Moià, amb el Puigsagordi per testimoni. I ara, jubilat de la copisteria, tot i mantenir compromisos amb Moià —actualment és jutge de pau suplent— i vivint als Hostalets, ha decidit posar-hi punt final.

La seva retirada, més enllà del buit que deixa als qui agrada de fer caminades, ens obliga a reflexionar sobre les activitats socials, culturals i esportives de què gaudim gràcies a l'esforç que fa algú de manera desinteressada, i que en ser quelcom que es fa des de fa anys, no valorem l'esforç d'aquells que amb constància i il·lusió les fan possibles. Per això aquest article només pot acabar amb un sincer agraïment envers el Sebastià i la Núria.

En plena marxa (fot. X. Rius)

Foto de grup dels caminaires (fot. X. Rius)

Premis Sambori Òmnium Catalunya Central

Mercè Bigorra

El propassat dia 11 de març, Moià va acollir el lliurament dels premis Sambori Òmnium de la Catalunya Central. És la primera vegada que Òmnium porta aquest acte a Moià i ho ha fet en reconeixement a la capitalitat de la quaranta-dosena comarca de Catalunya.

L'Auditori de Sant Josep es va omplir de jovenalla i les seves famílies per al lliurament dels premis escolars de narrativa en català. Hi concursaven 135 treballs, seleccionats d'un conjunt molt més ampli de participants en les diverses categories escolars (de cicle inicial de primària a batxillerat i cicles formatius), corresponents a centres educatius de la Catalunya Central (Bages, Berguedà, Solsonès i Moianès).

L'acte va comptar amb l'actuació del grup musical moianès Les Puces Assassines, integrat en aquesta ocasió per Dídac Azuaza i Lluc Rovira, i Titelles Ninus, amb Manel Tirado, que ens presentà alguns dels seus personatges més emblemàtics.

Van presidir el lliurament l'alcalde de Moià, Dionís Guiteras, i els regidors Mercè Bigorra i Josep A. Alcantarilla, el pre-

sident d'Òmnium Bages, Jordi Corrons, i els representants d'Òmnium Berguedà, Dolors Rial, i d'Òmnium Solsonès, Maite Viladrich, a més de la membre de la junta nacional d'Òmnium Montserrat Gimeno, en representació del president de l'entitat, Jordi Cuixart.

Els treballs seleccionats i premiats en aquesta edició passaran a una final juntament amb els seleccionats a la resta de demarcacions. El lliurament de premis serà el mes de maig, a Barcelona, en el marc de la festa El Tinter de les Lletres Catalanes 2016.

Els premis atorgats en l'acte de Moià correspongueren a alumnes de centres educatius de Berga (sis premiats), Puig-reig (tres), Solsona (tres), Castellnou de Bages (dos), Sant Feliu Sasserra (dos), Manresa (un) i ZER Solsonès (un).

Desconeixem el grau de participació de l'alumnat del Moianès, però com veiem no hi ha cap seleccionat entre els nostres alumnes. Esperem que en pròximes convocatòries el nom dels centres educatius de la nostra comarca també hi siguin presents.

Premiats i autoritats en l'acte de Moià (fot. Òmnium)

DE FORA ESTANT

Els *Carmina Burana* de Carlus Padrissa

Elvira Permanyer i Sert

Del 10 al 13 de març ha tornat a Barcelona, concretament al teatre Tívoli, un espectacle amb el segell de La Fura dels Baus, sota la direcció escènica de Carlus Padrissa. Es tracta de la teatralització de la cantata *Carmina Burana*, de l'alemany Carl Orff (1895-1982), estrenada en 1937 i que combina a la perfecció la simbiosi de cançons laiques o profanes en llatí dels segles XII i XIII amb la composició musical del segle XX. El subtítol de la cantata que li va posar l'autor ja ho diu tot: *cançons laiques per a ser cantades amb instruments i imatges màgiques*, donant a entendre que una de les millors maneres de cantar-la seria teatralitzant-la.

Doncs bé, Carlus Padrissa així ho ha fet. Ha posat imatges, llum i color a la música de *Carmina Burana* de Carl Orff, esdevenint un dels espectacles operístics de La Fura més vistos dels últims anys en diverses ciutats dels tres continents, superant els cent mil espectadors.

Inicialment els *Carmina Burana* de La Fura tenien un format gran, amb una orquestra de cent músics i corals amb un

gran nombre de cantaires, necessitant espais escènics de dimensions considerables on moure de 150 a 200 individus. La versió presentada ara, i segons paraules de Carlus Padrissa, és un format «de cambra», que mou unes 50 persones entre el cor, els músics i l'equip tècnic de La Fura en un escenari mitjà, com ara el del Tívoli, fet que permetrà portar-lo a més teatres de mides convencionals i així fer arribar el món de l'òpera a més gent. Exemple d'aquest interès per una mida d'espectacle més proper és la presència de programadors nacionals i internacionals en les diverses sessions del Tívoli.

Aquesta versió de cambra compta amb una orquestra de deu músics, la World Orchestra Soloists (dos pianos, timbals, percussió, contrabaix i flauta), sota la direcció de Josep Vicent, que n'ha fet l'arranjament musical. La part coral està en mans de la Coral Polifònica de Puig-reig, sota la direcció de Ramon Noguera, i les sopranos Amparo Navarro i Luca Espinosa, el contratenor Jordi Domènech i el baríton Toni Marsol.

Carmina Burana, en versió furera

Ja és habitual que una proposta de La Fura sigui trencadora i apliqui el que ja és conegut com a «llenguatge furero». Així, la teatralització de *Carmina Burana* es podria dir que és la més *furera* de totes. Per començar, la redistribució d'espais: l'orquestra la situa a l'escenari, amagada darrere un cilindre de tul; el cor, a banda i banda d'aquest cilindre, i els cantants i dansaires es mouran pel frontal del cilindre. El cilindre de tul, de dimensions considerables, és l'eix central de l'espectacle on es projecten les imatges que il·lustren les cançons que es van succeint sobre la vida, l'amor, la luxúria, les pors, els desitjos... acompanyades de projeccions en

directe de primers plans dels cantants i del director d'orquestra, i utilitzant el *mapping* per a crear espais quasi reals, com desglàços del mar, cascades d'aigua, cels estrellats, cavalls desbocats... Tampoc hi podia faltar la presència de la grua, aquesta vegada per a enlairar els cantants per sobre del cor o de l'orquestra, o posar-los dins o fora del cilindre de tul enmig de la llum i els colors.

Vuitanta minuts d'un ritme trepidant, on música, cant, imatge i moviment es complementen espectacularment per a explicar-nos la lluita de l'ésser humà, amb textos de fa 800 anys que continuen vigents en el segle XXI.

UNA MICA D'HISTÒRIA

Recordant la història del Sant Graal

Agustina Cantó

En el carrer de la Cendra o, oficialment, de Francesc Viñas, sempre m'havia cridat l'atenció l'edifici espaiós i noble del Sant Graal. Aquest edifici, amb un nom posat pel nostre tenor (l'esmentat Francesc Viñas) tret d'un tema de les òperes wagnerianes, té una sala espaiosa, un jardí i una terrassa aptes per a tota mena d'espectacles.

En la seva història, va ser una pista de patins on els joves feien equilibris sobre les rodes o jugaven a hòquei (o hoquei) amb altres equips. A l'estiu, a fora es projectaven pel·lícules d'actualitat, i a l'hivern, dins la sala, podíem gaudir de grans produccions cinematogràfiques europees o nord-americanes. Quan feia bon temps venien grans estrelles de l'època, com Antonio Machín, i orquestres de fama que omplien la pista de balladors, els quals es deixaven portar per la melodia d'un vals, d'un tango, d'un pas-doble.

Era època de penúries, però la gent procurava passar-s'ho bé i les dones estrenaven vestits confeccionats per modistes moianeses, ja que en aquells temps llunyans quasi no existia la confecció ni les grans marques que en les passarel·les avui desfilen amb models que poques senyores lluiran.

També va ser un concorregut cafè i tingué altres finalitats, a més de la diversió. Així, per exemple, l'any 1937, durant la guerra civil, els aliments anaven escassos. No hi havia menjar i, en canvi, hi havia molta gana. El pa i la carn no eren suficients per a la població i l'ajuntament va decidir racionar-los. Van escollir el Sant Graal com a punt de venda. Unes parades van ser habilitades a la sala i, a partir del 4 d'abril, els forners de la vila cada diumenge i cada dijous despatxarien set unces i mitja (una mica més de 200 grams) de pa per persona; o sigui que

el diumenge repartirien el pa per a quatre dies i el dijous per a tres. Ara no ens n'adonem, perquè estem acostumats al pa del dia, però menjar aquell aliment sec i escàs era una sort, perquè hi havia gana (ja diu el refrany: «Val més bona gana que bona vianda»). Ara bé, estàvem en plena guerra i el sobresalt era continu, no sols per la manca d'aliments, sinó pels joves que morien al camp de batalla i que tenien angoixats els moianesos.

El dia de la Mare de Déu de Montserrat (27 d'abril) de l'any 1937, que s'esqueia en dimarts, també va començar-se a vendre la carn al Sant Graal. Obrien els dimarts, dijous i dissabtes a compte de l'ajuntament, mentre els carnisers cobraven un jornal.

Més endavant, el racionament s'escurça i la població viu com pot. Es mengen naps i el que es troba a l'hort.

Temps llunyans, que molt pocs, avui, recordem. Temps d'angoixa, de penúria, de sobresalts, de gana. Si els nostres avantpassats tornessin, creurien que viuen en un altre món. Ara tenim supermercats ben assortits i botigues vistoses, si bé, per culpa de la crisi econòmica que es va allargant, torna a haver-hi moltes famílies que passen penúria, però tenen més o menys on acudir per pal·liar la gana.

Encara que avui té altres denominacions, el Sant Graal que va fer construir el tenor Viñas, jo no sé anomenar-lo d'altra manera. Sigui com sigui, recordem que ha passat diferents èpoques, com hem anat veient: des de la pista de patinatge, cantants d'èxit i balls d'estiu en el jardí fins a l'escalfor d'un cinema on les pel·lícules omplien una pantalla que a poc a poc es va anar apagant. Forners i carnisers també van ser testimonis d'un local on la gent buscava el pa i la carn. Tot passa, però el Sant Graal, curiosament, continua dempeus, si bé amb altres activitats. Un testimoni, en aquell carrer costerut, d'una variada història.

El Sant Graal (fot. C.I.C. - Mojà)

733 moianesos de fa 60 anys

Associació Cultural Modilianum

Aquest Sant Jordi, l'Associació Cultural Modilianum publica en forma de llibre les fotografies que es van poder veure a la sala d'exposicions del Casal el mes d'octubre passat. Amb el mateix títol que l'exposició d'aleshores —*Moià 1954: tot un poble en la recuperació d'un ball*—, el llibre edita per primera vegada les vint-i-dues imatges que el fotògraf Just Renom va immortalitzar de la major part dels assistents a la recuperació del ball del Ciri, el dia 17 de gener de 1956.

En aquestes imatges de seixanta anys enrere hi apareixen retratats 733 moianesos i moianeses, dels quals el llibre ofereix el nom de les 556 persones que han

consultes a moltes altres persones, feina realitzada per un grup de Modilianum format per Jaume Clarà, Josep Font, Elvira Permanyer, Roser Portet, Josep Riera i Elisa Roca. Des de l'Associació Cultural Modilianum es vol agrair, però, l'ajuda de totes les persones que d'una manera o altra han permès la identificació de tots aquests moianesos i moianeses que es van reunir a la plaça. És una mostra molt significativa, ja que reuneix una tercera part de les persones que en aquells moments vivien a la nostra vila.

El llibret es complementa amb un estudi introductor, en el qual es posa en context la recuperació del ball del Ciri que

pogut ser identificades. Aquesta ha estat una tasca difícil —entre altres coses, pel fet que, en tractar-se de fotos improvisades, hi ha molta gent que queda parcialment tapada—, que va començar durant els mateixos dies de l'exposició gràcies a la col·laboració de moltes de les persones que la van visitar (l'exposició va rebre més de 1.300 visites en els tres caps de setmana en què es va poder veure). Tota la feina d'aquells dies ha estat revisada i complementada amb entrevistes i

en aquella data va realitzar Artur Castany, gràcies a la col·laboració de Sebastià Oller i el Grup Excursionista Moianès (GEM). Si bé la iniciativa no va tenir gaire continuïtat —només es va tornar a ballar l'any següent, 1957—, sí que va servir de base per a la definitiva recuperació, també a càrrec de Castany, a partir de 1976.

Coincidint amb la publicació del llibre, entre el 16 i el 24 d'abril es podrà tornar a visitar l'exposició de fotografies a la mateixa sala del Casal.

Oficis antics i personatges de Moià

2. Mocadera: Maria Pedrals Balmes

Roser Portet

Maria Pedrals (fot. R. Portet)

Maria Pedrals Balmes ens va atendre a l'Hospital-Residència de Moià, on viu actualment, als seus noranta-dos anys d'edat. Ens explica la seva experiència de tota una vida com a mocadera, tant en cases de pagès de Moià com a la carnisseria de Cal Vives. La matança del porc era un ritual, fins i tot una festa, però sobretot era una necessitat bàsica en l'alimentació.

Com va aprendre l'ofici de mocadera?

La meva mare venia d'una casa de pagès de Vic on ja feia de mocadera; és de qui en vaig aprendre. Ella sempre em deia: «Aprent-ne, perquè encara ho hauràs de fer». I en vaig acabar d'aprendre treballant-hi en moltes cases de pagès i a Cal Vives.

Jo vivia a Castellnou des dels set anys, i em venien a buscar les cases del voltant: la Gònima, les Humbertes...

També treballava per a cases del poble, perquè n'hi havia moltes que mataven el porc, el duïen a l'escorxador i feien la feina al mig del carrer.

Quines eren les feines de la mocadera?

Hi havia feina per a moltes hores, m'hi quedava tot el dia. Primer de tot, s'esmorzava i després s'anava per feina, seguint un ordre: posava un gibrell per a parar la sang del porc quan l'escorxaven i la remenava quan encara era calenta per tal que no fes grumolls; el matador ja n'havia apartat els peus i tocava pelar-los i netejar-los amb aigua calenta; ell mateix apartava la mocada i jo netejava els budells —els triava per a poder fer les diferents botifarres— i la resta d'intestins. M'anaven portant l'aigua calenta per a anar netejant els budells, que per dintre duen molta porqueria; per fora era més fàcil netejar-los.

Els budells grans es netejaven amb sal. Un cop nets, hi escorria una llimona perquè els budells no fessin mala olor i els posava sobre uns draps ben gruixuts, perquè deixaven molta aigua.

Després fèiem les botifarres. Es trinxava la carn amb màquina a mà —quan hi havia gent a la casa, m'ajudaven; si no, ho havia de fer sola—.

Es triava la carn per a fer cada tipus de botifarra, i la salpebrava segons el gust de la casa. Arreglava el sagí, que servia per al llard amb què després es faria el confit (el confit de les costelles no el feia jo, cada casa se'l feia al seu gust; el que podia fer jo era, si volien confitar botifarres, marcar-les per on es farien els talls tot girant el budell).

Una altra feina era vigilar la caldera, posar i treure les botifarres, controlar el temps, punxar-les perquè sortís l'aire i no es rebotessin. La botifarra negra prima, amb mitja hora de cocció en tenia prou; la gruixuda i els bulls hi havien d'estar dues hores. També controlava la llenya del foc, perquè no bullissin massa ràpid. Les treia amb l'escumadora, les posava a sobre la taula i les anava girant perquè s'assequessin i no s'enganxessin —si no, es pelaven—. A les cases ja se les penjaven; moltes vegades es feia l'endemà, quan ja eren ben eixutes.

El matador ja havia triat el sagí i els greixets de talls de cansalada i ho tiraven al perol dels llardons. Les llonganisses se les feien a les cases, cadascú a la seva manera. Jo salpebrava la carn per fer-les i tallava els greixets que s'hi havien de posar. Ho podies fer mentre es coïen les botifarres negres i els llardons, i s'aprofitava també per a fer les botifarres d'ou, si se'n feien.

També hi havia la carn de la caldera: ventre, ronyons, llengua, cap, freixura, cor i trossos de cotnes de cansalada per a la botifarra negra; segons el gust de la casa, se n'hi posaven més o menys.

A casa meva fèiem pernills; a les cases, cadascú se'ls feia.

Per a quin tipus de botifarra servia cada budell?

Els budells grossos eren per a la botifarra negra, les llonganisses i els bulls —amb els budells que només tenien un cap, se'n feien de carn blanca i de carn negra, i també de farcits (amb llengua, orella...)—. Els budells petits eren per a la botifarra negra prima, la blanca i la botifarra d'ou, o la botifarra negra amb arròs.

Primer agafàvem els budells que duia el porc, però com que no acostumava a haver-n'hi prou, se'n compraven, sempre a metres. Un porc duia cinc metres de bu-

dell gruixut, de prims en portaven més. Si en sobraven, se salaven i es guardaven per a una altra ocasió.

Quines eren les eines bàsiques per a fer la feina?

Palanganes, gibrells, l'embut per a tirar-hi l'aigua i anar netejant amb un ganivet, un cop els budells eren girats. (Els gruixuts es posaven amb sal per a netejar-los.)

S'havia d'aconseguir que tots els budells quedessin fins, perquè portaven molta porqueria. Jo portava el ganivet: si vols tenir una eina que et vagi bé, t'has de portar la teva. El que m'anava bé a mi era un ganivet de cuina...

Les lloses eren de fusta, grosses i llargues, per a remenar les calderes i no cremar-se. També utilitzava unes pescadores grosses per a treure les botifarres de la caldera.

Altres elements que necessitava eren el davantal, els draps, els cordills. Tot això ja ho posaven a la casa on anava i ho rentaven allà.

Li agradava aquesta feina?

Sí, m'agradava molt la feina, sempre ho havia fet. Em venien a buscar de les cases, de vegades s'havien d'esperar. A les cases de pagès, si eren lluny em venien a buscar i, si era a prop, hi anava a peu.

Els mesos de feina, quan se solia matar el porc a les cases, eren els d'hivern: anaven de novembre a març —es podia matar dues vegades a l'any, fent-ne un de primerenc i un de tardà perquè allargués per a tot l'any—.

M'agradava anar a les cases, es parlava de tot, no es criticava a ningú, es parlava de les coses que passaven en el moment. M'ho passava bé quan estava amb gent; a les cases on havia d'estar sola treballant, no era tan agradable.

Feia els àpats a la casa. S'acostuma-

va a fer un bon dinar, perquè hi anava tota la família, per ajudar i per menjar, era com una festa. No s'acostumava a menjar el porc que s'havia matat aquell dia, perquè és més bo reposat.

Combinava la feina d'anar a les cases amb anar a Cal Vives...

Sí, vaig anar a Cal Vives vora trenta anys, fins a mitjans dels anys setanta. No recordo exactament quan vaig començar a anar-hi; els meus fills Ramon i Leandre eren molt petits. Tenia la sort que me'ls cuidava la meva sogra, perquè si no no ho haguera pogut fer. La feina a la carnisseria variava una mica respecte a les cases de pagès. A la carnisseria jo no feia botifarres, sí que les lligava i ajudava. No hi trinxava la carn, ja es feia amb màquina industrial. Tampoc no les coïa jo, tot i que podia vigilar-les.

A Cal Vives em van venir a buscar per a un dia, però ja m'hi vaig quedar. Em pagaven un sou. També hi anaven altres noies que aprenien a fer de mocaderes, fèiem una taula enorme: la família de la casa amb els treballadors, això m'agradava molt. M'hi quedava tot el dia.

A la carnisseria canviaven els tipus de botifarres que s'hi feien, hi havia més

varietat que a les cases de pagès. A Cal Vives també em tocava netejar tots els estris quan acabàvem la feina, a les cases de pagès no ho havia de fer jo.

Vaig ser l'última mocadera que vaig anar a treballar-hi. Després ja tot estava molt mecanitzat i la mocada es comprava neta.

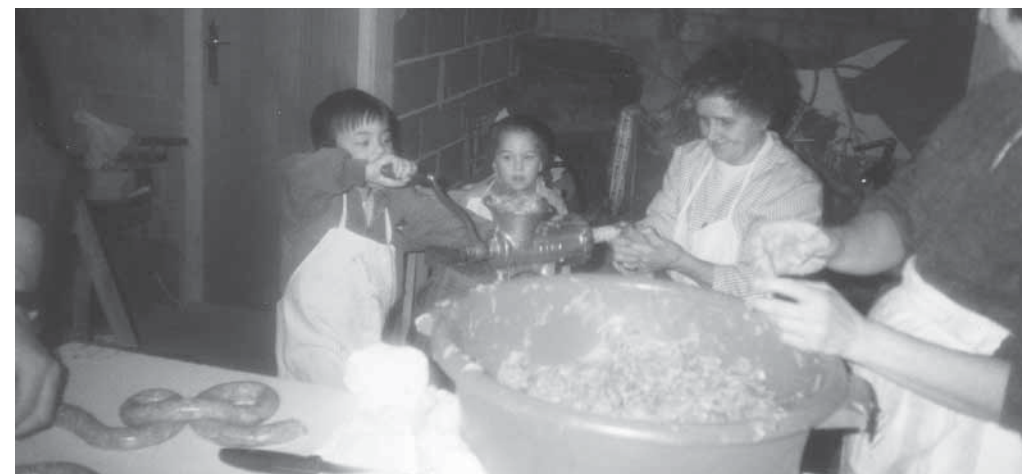
Era una feina per a guanyar-s'hi bé la vida?

Guanyava vint duros fa molts anys —no recordo quan—, no crec que avui es fes aquesta feina pels diners, encara que fossin més; estem en una altra època. Hauria d'haver demanat cobrar més. M'anava bé guanyar uns «calerets» i pujar els nanos.

A part dels diners, a totes les cases, i a Cal Vives també, em donaven una botifarra o un bull i hi feia els àpats.

N'hi havia moltes, de mocaderes, aquí a Moià. Eren necessàries per a fer les feines a les matances del porc. Es matava molt; després es va deixar de fer i ara la gent compra a les carnisseries.

Agraïm la col·laboració d'Agustí Vives i Nativitat Capdevila, que han completat algunes informacions.

Maria Pedrals fent botifarres amb familiars, cap al 1995 (fot. família Ubasart Pedrals)

LLETRES

El castell de Clarà

Marian Baqués

Els castells sempre han fascinat l'ànima romàntica. I que siguem terra de castells, ja és el sùmmum. En el Moianès podem trobar els castells de Rodors, Castellnou, Oió, Marfà, Calders, Castellterçol, Granera. I el de Clarà.

El de Clarà s'aixeca sobre el darrer turó de la renglera que —com gegants— guarden la plana del Moianès des de Collsuspina fins a Moià. Domina el camí ral que va de Vic a Manresa. En el 915 ja és mencionat documentalment, si no abans. El nom de *castro Clarano* ja apareix l'any següent. Fou propietat de la casa comtal de Barcelona. Al llarg de l'alta edat mitjana el cediren a diverses famílies, nobles o militars. Eren els castllans. En un primer moment era un punt de defensa davant l'amenaça islàmica. En desaparèixer aquesta, esdevingué centre del poder senyorial. Quan en 1381 els Planella erigiren Castellnou de la Plana, el nostre castell es deshabita i en comença la degradació.

Mireu, un hom és fill de les seves circumstàncies i, per part meua, no puc passar per alt davant el mot «comte» sense evocar el millor professor que he tingut en ma vida: Clemente Domeño. Un escolapi d'Unx (Navarra), a qui posarem el malnom de «Modesto Faroles». Ens féu grec durant un curs. I acabarem traduïnt directament el text en aquesta llengua. Pel que fa a la paraula «comte», recordo que ens digué que és una paraula que ve del llatí *comes* ('company') i que acabà per convertir-se en el nom d'un escaló en la jerarquia feudal.

Quedem-nos, si voleu, en aquesta idea: company, amic. Què no podríem dir sobre l'amistat? Els clàssics ja se'n feien ressò. Es posen en joc una colla de sentiments que ennobleixen l'ànima hu-

mana. Fem-ne un tastet en la literatura.

Comencem amb el clàssic dels clàssics: Horaci. Diu: «Mentre jo estigui en el meu dret seny, res, per a mi, no serà comparable a un dolç amic» (*Sàtires*, I, v, Barcelona 1927).

Ai, Ramon Llull, quant que et devem! Del *Llibre d'Amic e Amat*. «Digueu a l'amic: —On vas?—. —Venc de mon amat—. —On véns?—. —Vaig a mon amat—. —Quant estaràs amb ton amat?—. —Aitant de temps con seran en ell los meus pensaments—» (és la metàfora 24; d'una edició facsímil de 1927, Barcelona).

La lectura de Michel de Montaigne (1533-1592) és un deute personal pendent. En vaig llegir un assaig en la meua època d'estudiant; després n'he anat gaudint en temps esparços. Un pensador que va contribuir a inaugurar la modernitat i que va saber ser interiorment lliure en una època no gens fàcil. Diu en el seu assaig sobre l'amistat: «El que nosaltres anomenem ordinàriament *amics* i *amistats* no són més que relacions i familiaritats lligades per l'atzar o la comoditat gràcies a la qual les nostres ànimes es mantenen unides. En l'amistat de què jo parle es mesclen l'una i l'altra i s'hi confonen, amb una mescla tan general, que esborren i ja no poden retrobar la costura que les ha unides. Si se'm força a dir per què l'estimava, sent que això no es pot expressar sinó contestar: "Perquè era ell; perquè era jo."» En el text s'ha respectat el català de València del seu traductor, Vicent Alonso (*Assaigs*, Llibre primer, Barcelona 2006, p. 313).

El jueu Hans Schwarz ha de deixar Alemanya per causa del nazisme. La novel·la *L'amic retrobat* evoca la seva amistat amb l'aristòcrata Konradin von

Hohenfels. Heus-ne ací un fragment: «Li vaig allargar la mà sense gosar mirar-lo als ulls perquè qualsevol de nosaltres, o tots dos, podíem posar-nos a plorar. Després de tot, només teníem setze anys. [...] Tots dos sabíem que les coses no tornarien a ser mai més com abans i que aquell era el principi de la fi de la nostra amistat i de la nostra infantesa» (Fred Ullman, Barcelona 1998, p. 73).

Antoine de Saint-Exupéry és inexhaurible. Més enllà del *Petit príncep*, té uns llibrets que són una poua de fresc humanisme. De *Terra dels homes*: «Lligats als nostres germans per un objectiu comú que se situa fora de nosaltres, només aleshores respirem, i l'experiència ens ensenya que estimar no és pas mirar-nos l'un a l'altre, sinó mirar plegats en la mateixa direcció. Només hi ha companys si s'uneixen en la mateixa cordada, devers el mateix cim en el qual es retroben. Per què si no, al segle mateix del confort, sentiríem una joia tan plena de compartir els nostres darrers queviures en ple desert?» (Barcelona 1984, p. 148).

Darrerament he trobat un tresor: Josep Maria Esquirol, *La resistència íntima: assaig d'una filosofia de la proximitat*. Ja a les primeres paraules: «El pa és allò que

es comparteix, i els *companys*, literalment, són els que comparteixen el mateix pa. Asseguts al voltant de la taula els comensals creen i són comunitat. [...] Renovem la vida plegats, i la fruïció dels aliments se sintetitza amb la dimensió més anímica asseguts al voltant de la taula, compartint paraula i gest. La vida en comú depèn del fet de menjar plegats. Just per això totes les imatges d'aïllament —no pas de solitud— tenen alguna cosa de pertorbador. El pa i la sal, la festa, el dol i la pau: d'això que es comparteix en depèn la sempre difícil i precària comunitat dels que viuen ensem» (Barcelona 2015, pp. 7s).

Confesso que he descobert Joan Vinyoli gràcies al Club de Lectura. Entre els anys 1955 i 1959 escrigué *Llibre d'amic* (Barcelona 1977). Persegueix donar una resposta al conflicte entre la realitat quotidiana i un afany de vida més enllà. Es tracta d'una reflexió sobre l'amor. N'hem escollit aquesta poesia (p. 53).

*Vàrem emprendre un llarg, difícil,
perillós camí. I estimàvem les coses
—fossin neu o fang,
rosada o constel·lació.
I les fèiem nostres per causa
de l'amor que ens havia ensenyat
com anostar-les.*

El castell de Clarà (fot. C.I.C. - Moià)

PERFILS

Leonor Padrisa: «Quan jo sortia a l'escenari, la gent ja reia»

Josep Riera

Leonor Padrisa

La Leonor és una persona inquieta, intel·ligent i de bon tracte, que al llarg de la seva vida s'ha cuidat molt bé de la seva família. Durant disset anys va tenir una botiga i sempre li ha agradat dur a terme activitats i iniciatives relacionades amb el poble. Li vàrem demanar si ens en volia explicar algunes per a LA TOSCA, i ella, amb l'amabilitat que la caracteritza, no s'ho va pensar dues vegades, cosa que li agraïm. Parlem en el bonic i assolellat menjador de casa seva.

«A principis dels anys cinquanta, els diumenges, a la ràdio fèiem “el disco dedicado...”»

La ràdio que en aquella època hi havia aquí a Moià era al carrer del Forn, en aquell local on hi havia hagut LA TOSCA. Allà va fer de director de Ràdio Moià el Josep Mª Molist. Jo feia de locutora, amb la Mª Rosa Monsech —que es va casar a Vic—, perquè deien que jo feia la veu més

fonda i la Mª Rosa feia una altra mena de veu. Jo tenia disset anys. Començava d'anar amb el Quimet, i ell m'acompanyava fins a la porta.

En aquella època, uii!, un èxit gros. Els diumenges a l'hora de dinar, «el disco dedicado», que consistia que la gent, els qui volien, pagaven no sé si tres o quatre pessetes, i llavors: el disc tal —el títol que els agradava— doncs el dedicaven a un familiar o a alguna noia que volien festejar, per exemple: «dedicado a mi amiga Antonia, con mucho cariño». I llavors posàvem el disc. Va tenir molt èxit! Pensa que per Sant Josep, que hi havia molts Joseps, Josepes i Pepites, teníem molta feina, perquè dedicaven, per exemple, una sardana, que en aquella època les sardanes estaven al capdamunt, com la «Maria de les trenes», que era dedicada a set o vuit persones. I no parlem dels boleros de l'Antonio Machín i del Jorge Sepúlveda. Amb aquestes dedicatòries fèiem cèntims.

Era convenient fer diners, perquè havíem de pagar el lloguer d'aquell pis on ens estàvem, i el que fos; perquè hi havia molts gastos amb això de tenir una emissora a Moià.

Llavors també vam fer una obra de teatre: *Felipe Derblay*. Tots allà parlant, amb els micròfons oberts. Va tenir molt èxit; tothom ens va felicitar, i trucades a la ràdio... Hi sortia mig poble de Moià.

I... sí, va ser una emissora de ràdio, normal i senzilleta, però aquí a Moià s'ho escoltava tothom. L'endemà anaves pel carrer i tothom et deia: «Ahir... aquell disc, que aquí... i que allà... i que això... i que allò...»

De totes maneres la ràdio no va durar

gaire, no. Se'n va anar en orris. De la mateixa manera que va començar, recordo que es va acabar.

«Al Casal, cada vegada que fèiem una obra de teatre no s'hi cabia. Ple com un ou.»

De jove hi havia la que li dèiem la senyoreta Teresa (Teresa Balcells), que ens dirigia les obres de teatre. En aquell temps no podien sortir a l'escenari nois i noies barrejats. O tots nois, o totes noies. Mira com estàvem, eh! I vam fer *El príncep blau* al teatre Viñas. Jo feia de Fanaló, que era el criat del príncep, amb pantalons d'aquella època i amb aquelles mitges blanques i sabates amb una sivella. Però això sí, totes noies. Va ser un èxit apoteòsic, perquè el Teatre Viñas era preciós.

Hi havia un escenari... Per al poble de Moià van fer una cosa, com si diguéssim avançada als temps. El Teatre Viñas era aquí a la cantonada de casa. No recordo que llavors n'hagués feta cap més, d'obra.

I ara, molt més cap aquí, els anys vuitanta, quan ja era casada, vaig tornar a fer teatre al Casal amb el grup El Salgot, i vam fer moltes obres, perquè tení-

em molt èxit. El Casal, ple fins al capdamunt... cada vegada que fèiem una obra no s'hi cabia. Ple com un ou. Té... aquí en aquest àlbum hi tinc totes les obres que vàrem fer i mira si en vam fer, d'obres! Una darrere l'altra:

Las Brujas de Salem: aquesta obra, d'Arthur Miller, va ser... genial! La vam fer l'any setanta-vuit, al Casal; *L'amor venia amb taxi*, a l'envelat, per la festa major del vuitanta-tres. I la que va ser bona, la de la festa major del vuitanta-dos, també a l'envelat: *La Pepa maca*. L'Imma, que és casada amb el Pere dels formatges, era guapa... Era la protagonista. I l'Isidre José, que representava el seu enamorat, l'altre protagonista. Jo ja feia de minyona, com sempre. És que hi sortíem tots, en aquesta obra!; *Un gàngster de paper fi*: l'agost del vuitanta-u, al Casal; *Distret... però no tant!*; *Marieta Cistellera*; *La visita de la vella dama*; *Armand Gresca*...

La majoria eren més aviat tirant a còmiques. A mi ja m'anava bé, perquè es veu que em consideraven una actriu còmica, ja que tenia la gran pega, o sort, que sortia a l'escenari i tothom reia. I no havia dit res, ni una paraula. No ho entenia, jo. Encara no havia obert la boca i tothom reia.

Leonor Padrisa i Alfons Burdó en *Marieta Cistellera* (10 abril 1977)

Totes aquestes obres eren dirigides pel Valentí José, que era un director fabulós, perquè sort n'hi havia, d'ell. Després el que teníem molt bo aquell grup era l'apuntadora, la Maria Arisa, en pau descansi. Una apuntadora divina. Va ser una època. Els anys vuitanta. Mira... em va tornar a venir la vena de fer teatre amb aquesta colla, més que tot perquè només amb els assajos del dissabte ens ho passàvem tan bé..., tothom tan bones persones, que encara me'n recordo, ara, a vegades.

«Moià, sense el Casal és un abans i un després»

Jo suposo que s'han fet tots els passos i més per recuperar el Casal i no es deuen haver posat d'acord, però sap molt greu que un poble com el nostre, ara que som capital de comarca, no puguem disposar d'un local com el Casal, perquè resulta que sort hi ha hagut de l'església, de l'Esplai, i de l'auditori de Sant Josep, però per a fer-hi segons què, aquests llocs no són adients.

És el meu pensar: Moià sense el Casal és un abans i un després. Ara LA TOSCA posava que es rehabilitaran Les Faixes, però si es vol fer una cosa ben feta, amb

cara i ulls, valdrà molts diners. Allò s'ha de convertir en un local que sigui confortable: calefacció, butaques còmodes... i que hi entris i hi estiguis de gust. Potser sí que quedarà molt bé. Ja en parlarem.

«Quan em vaig posar a escriure la primera novel·la, no em va costar gens, perquè sabia com començava i sabia com acabava. Que en feia, d'anys, que la duia al cap!»

Tota la vida, escriure m'ha anat sempre molt bé. Escric com re. De jove ja hauria pogut escriure una novel·la, perquè ja les tenia al cap. No em costa gens. Si et digués el contrari, et diria una mentida.

Però en aquella època, de la meva joventut, una noia com jo que escrivís una novel·la, m'haurien pres per ximple. No existia, això. Llavors vaig anar passant... vaig anar tirant... i m'ho vaig treure del cap; em vaig casar, vaig tenir tres fills, i... ja vaig tenir la novel·la aquí a casa! Ja no vaig estar per a novel·les. I com que no tenia temps, ja no hi vaig pensar més.

I... una cosa molt curiosa, eh? Això sí que és per pensar-ho... Es va morir el Quimet i em vaig posar aquí on sóc ara, al menjador, a rumiar. Vaig anar a cal Grau

a comprar una llibreta d'aquestes que venen amb l'espiral pel costat, normal i corrent, i l'endemà m'estava aquí escrivint la primera novel·la. No em va costar gens, perquè sabia com començava i sabia com acabava. El Josep Maria Fontcuberta me la corregia. Vaig omplir setze llibretes de la primera novel·la! El Camilo José Cela deia que als escriptors els ve una rauxa i et pots estar sis hores escrivint sense parar. Jo ho havia fet. Mira: un dia em vaig posar a escriure a les nou del vespre, i tot plegat vaig pensar: què toca aquest rellotge? Si que en toca poques, d'hores! Eren les tres de la nit! I, en canvi, a vegades, deixava la llibreta aquí sobre i passava un mes i ni me la mirava. L'Isidre José me les va editar, i la veritat és que li estic molt agraïda, perquè em va donar totes les facilitats, i l'Agustí Vives, el meu cunyat, em va enquadrar amb pell el primer exemplar de la primera novel·la, que tenia 624 pàgines. Veus?, és aquest: *Amb els ulls del cor*. En vaig fer cinc-cents exemplars.

Oh!, i espera't... que la cosa més grossa és que a mi no em coneixia ningú, eh? Tu t'imagines, jo, amb una caixa de quinze novel·les i presentant-me a Vic, que no sabia ni on eren les llibreries... Vaig entrar

a La Tralla, al carrer de la Riera: «Déu la guard. Miri, jo sóc una senyora... que he escrit una novel·la... necessito una llibreria per si me les poden vendre...» I vaig ensopegar, per sort, un noi, el David, que li estaré tota la vida agraïda, que em va atendre molt bé; perquè, per a vendre llibres —ho sé per experiència— hi fa molt l'interès que hi posa el llibreter. Si només els té quinze dies a la botiga i després els retira cap al magatzem, malament. I el David em va dir: «Escolti, aquí només hi ha una cosa a fer: deixi'm les novel·les. Si funciona el boca-orella la vendrem. Si no funciona, d'aquí a quinze dies li telefonaré perquè les vingui a recollir. Jo faré tot el que pugui; no passi ànsia.» Al cap de vuit dies em truca i em diu: «Ja hem venut totes les novel·les. Ja me'n pot portar una altra caixa.» En van vendre vuitanta-dues.

Llavors, a l'Anglada, una altra llibreria de Vic, en van vendre seixanta. També en van vendre moltes a la llibreria Parc de Manresa. Fins i tot em van trucar de la llibreria El Drac, d'Olot, per si tenia exemplars de la primera novel·la, però ja estava exhausta.

La primera i la segona novel·les, exhaurides. De la tercera, encara me'n queden.

Leonor Padrisa amb Valentí José en *Un gàngster de paper fi* (15 agost 1981)

Presentació de la segona novel·la, l'any 2004 (col·l. M. Alsina)

PUBLICACIONS

Llibres i mapes

Gran Ruta. Moianès: volta per l'altiplà del Moianès i per la vall sud de la Gavarresa: E 1:75 000

[Vic; Barcelona]: Mont Editorial, 2015. 1 mapa

Mapa físic del Moianès i zones limítrofes destinat a servir de guia per a fer sortides amb bicicleta de muntanya. Proposa una gran ruta circular, de 96 km i 3.120 m de desnivell, més l'enllaç horitzontal Colluspina-Artés passant per Moià, i les vies d'unió amb els GR propers (Montseny, Lluçanès, Montserrat, Solsonès, Castelltallat).

V. Castany, J. Castanyé, J. Massana, M. Trenchs, J. Ruaix, V. Miserachs. Noces d'or sacerdotals (1966-2016)

Vic: Bisbat de Vic, 2016. 32 pp.

Opuscle amb aportacions de preveres que enguany celebren el cinquantenari de llur ordenació sacerdotal. Entre ells n'hi ha tres de vinculats al Moianès: Mn. Josep Massana (nascut a Calders), el P. Mateu Trenchs (resident a l'Escola Pia de Moià) i Mn. Josep Ruaix (nat i resident a Moià).

Revistes

—**L'Esplai**, núms. 226 (març 2016) i 227 (abril 2016), butlletí informatiu de l'Associació de Gent Gran de Moià, amb 4 pàgines cadascun.

—**Palestra**, núm. 145-146 (III i IV trimestres 2015), portaveu de l'esport moianès, amb 16 pàgines d'informació esportiva.

—**Butlletí del Santuari. Montserrat**, núm. 103 (set.-des. 2015), amb tres cròniques signades per Josep Galobart, monjo montserratí vinculat a Moià.

—**Llengua Nacional**, núm. 94 (1r trimestre 2016), amb els articles «Més sobre el guionet (1)», de Josep Ruaix, i «Sobre l'adverbi "just" i altres aspectes relacionats», de Carles Riera.

Diaris

Regió7

18-2-2016

«Moià ampliarà els controls del que s'aboca a la Tosca per assegurar que ningú no s'excedeixi. Des d'ara les inspeccions a les em-

preses duraran tot un dia, i no es descarta rebaixar el barem de contaminació de l'aigua permès».

20-2-2016

«Univers Antúnez. L'artista moianès pare de la Fura dels Baus recull el seu món en un llibre»,

reportatge de quatre pàgines i la portada en la «Revista» del dissabte.

24-2-2016

«L'ex-alcalde de Moià afronta tres anys de presó per la contaminació d'un polígon. Montràs hauria tolerat que es fes sense clavegueram i abocant a un torrent. L'actual batlle va ser qui va posar la denúncia i declararà avui contra ell».

26-2-2016

«L'ex-alcalde de Moià pacta una condemna per contaminar. Montràs admet la seva culpa per omissió».

27-2-2016

«Calders obté la cessió del castell i podrà iniciar la consolidació de les seves restes. Propietari i ajuntament han signat aquesta setmana el traspàs gratuït de la finca al municipi».

5-3-2016

«Busquen sense èxit una dona de 48 anys de Moià desapareguda des de dijous. La recerca va incloure ahir un ampli desplegament d'efectius pels voltants de Moià, fins i tot un helicòpter».

6-3-2016

«Troben morta la veïna de Moià que estava desapareguda des de dijous».

7-3-2016

«L'ABIC Moià visita Bilbao i Vitòria per intercanviar experiències».

8-3-2016

«Una parella ferida greu per un insòlit atac de vaques en un tancat de Calders. Van saltar el filat a buscar el seu gos, que va resultar mort». «Alumnes de dues escoles del Moianès creen la seva pròpia cooperativa».

10-3-2016

«La neu es deixa veure al Moianès i causa un xoc a Moià». «Un cotxe es desfrena a Moià, cau per les escales i pica amb una façana. El vehicle va impactar amb la paret de la biblioteca, on acabava d'entrar precisament el conductor».

11-3-2016

«Guiteras anuncia que el Consell del Moianès tindrà pressupost aquest mes. El president de la nova comarca, aprovada però sense activitat, rep el suport del vice-president Junqueiras».

16-3-2016

«Junts per Calders diu que el circuit de motos ha reobert sense complir tot el previst. L'oposició lamenta "la falta de rigor" de l'equip de govern en concedir la llicència i l'acusa de no controlar prou l'activitat».

18-3-2016

«Moià fa el primer pas per tenir una nova regulació dels abocaments d'aigües residuals. L'ajuntament promou la redacció d'una nova ordenança enmig del debat obert sobre els sovintejats episodis de contaminació de la riera».

Sant Antoni, 14
08180 MOIÀ

Tel. 93 830 03 02

22-3-2016

«Castellterçol reclama el senyal de fibra òptica que espera fa dos anys per a l'institut. El cablejat fins al mòduls prefabricats ja fa mesos que es va instal·lar, però és inoperatiu perquè mai no s'ha posat la connexió en marxa».

23-3-2016

«Les coves del Toll de Moià tornen a veure circular aigua després de mesos. El retorn del corrent ha permès constatar la bona funcionalitat de la nova passarel·la interior».

29-3-2016

«Casa Amella inverteix mig milió d'euros en el seu trasllat de la planta de Moià a Artés. Aquest 2016 l'empresa preveu doblar la facturació fins a 2,6 milions d'euros amb noves referències en el seu catàleg».

EL PUNT AVUI+

9-3-2016

«Vitalitat a dojo. La Fura dels Baus estrena al Tívoli una versió de cambra del seu "Carmina Burana", un espectacle que vol apropar el públic a l'òpera. Aquest muntatge és el més vist

de La Fura dels Baus, amb 130.000 espectadors».

20-3-2016

«"Aquest mandat serà el de la sortida de l'atzucac econòmic"», entrevista a Dionís Guiterras, alcalde de Moià i president del Consell Comarcal del Moianès.

26-3-2016

«El finançament del Moianès, pendent un any després». «Un any de la consulta al Moianès. La il·lusió continua intacta».

LA VANGUARDIA

28-2-2016

«Repensar l'espai públic», article del moianès Josep Gallifa.

9-3-2016

«Carmina (F)urana. La Fura dels Baus porta al Tívoli el muntatge de la cantata de Carl Orff que ja han vist 130.000 persones a tot el món. "Carmina Burana" és perfecta per als qui no van a l'òpera, perquè t'enamora; i dura just una hora", diu Padriusa».

SOPA DE LLETRES

Elvira Permanyer

Cases de pagès

Busqueu el nom de tretze cases de pagès del terme de Moià. Només s'hi inclou la part principal del nom, sense l'article o la contracció de «ca» i l'article, en els casos que en porten.

Podeu trobar els noms a la pàgina 49.

S	O	L	A	D	E	L	A	V	I	L	A	J	T	D
D	S	L	U	F	M	A	C	A	U	C	D	L	V	G
B	Z	E	I	C	R	U	U	L	R	B	I	I	U	A
V	D	R	K	X	O	C	E	L	L	A	P	H	E	I
Q	I	A	X	M	T	M	F	A	M	M	A	P	H	B
S	T	S	A	A	O	M	A	B	A	Z	I	R	Z	A
I	P	S	C	G	L	Q	L	U	E	Q	T	A	R	P
F	V	A	X	A	V	A	T	S	M	K	Q	Y	J	N
R	L	P	S	D	N	E	S	P	L	E	R	N	N	I
A	Q	F	Y	I	M	Y	Q	L	P	U	L	A	C	L
G	Y	H	F	N	W	N	D	L	O	I	A	S	P	D
W	W	C	Q	S	G	I	R	A	X	P	O	S	C	R
Q	W	P	Y	R	B	B	C	T	N	B	Z	O	A	M
Z	M	G	V	T	L	O	T	I	Y	N	Y	B	I	S
A	C	L	O	S	A	N	E	S	P	C	W	C	T	T

BREUS

Afers exteriors

En el programa «Afers exteriors» de TV3 del dia 6 de març, dedicat a Noruega, hi va tenir un protagonisme especial el moianès Jaume Arisa, resident en aquell país.

Trasllat

Mn. Àngel Collar Noguera, fins ara vicari de Moià i altres parròquies (des de l'any 2012) i arxiprest del Moianès, va tornar, el dia 7 de març, al seu país, el Paraguai, reclamat pel seu bisbe, que li ha encomanat una parròquia de grans dimensions. De moment el substitueixen dos altres sacerdots paraguaians, residents a Moià, però sembla que provisionalment.

X Festa del Porc

El dissabte 2 d'abril tingué lloc al Molí Nou, de Moià, la desena edició de la Festa del Porc. Es començà a les deu del matí amb un esmorzar de forquilla i continuà amb jocs rurals infantils, l'actuació dels falcons de Castellcir, un vermut a quarts d'una, la representació humorística de la matança del porc, per a cloure el matí amb un bon dinar. Havent dinat, la rifa popular de la Truja i el Verro, concert de J. Boys, jocs rurals per a adults, l'actuació de «Ni quarts ni hores!», i el sopar, amb el

qual es donà inici a la gran farra de la nit, amb les intervencions de Cia Torreta, Fanfarrai, PD Mestre Raf i DJ Nag, i la sessió eclèctica d'Alb.

Informacions municipals

L'Ajuntament de Moià ha engegat una campanya informativa per a millorar l'ús de la zona blava del nucli urbà. Es recorda que l'estacionament hi és gratuït durant la primera hora, fet que s'ha d'acreditar deixant el disc horari —o un paper— en un lloc ben visible amb l'hora d'inici de l'aparcament. L'import de la sanció per no senyalitzar o excedir l'hora és de 15 euros.

El mateix ajuntament també ha informat sobre el nou horari d'atenció al públic: de dilluns a divendres a 9.00 a 15.00 hores, excepte el dimecres, que és de 9.00 a 14.30 i de 16.00 a 18.30 hores.

Música

Joventuts Musicals de Moià va presentar, el dissabte 12 de març a l'Auditori de Sant Josep, el concert *Rememorant Pau Casals*, en què Andrea Amador (violoncel) i Carlos López (piano) van interpretar obres de Brahms, Couperin i Beethoven. El dia 26, dins el Cicle Joves Talents, actuà el pianista Bruno Anguera.

La matança del porc (fot. Xavier Rius)

Nota de Càritas Parroquial

A tots aquells que periòdicament feu aportacions econòmiques al nostre compte de Catalunya Caixa, us informem que

hem canviat d'entitat, i per tant també de número de compte. A partir d'ara és el número 2100 0069 0200 0033 8308 de La Caixa. Moltes gràcies.

MOVIMENT DEMOGRÀFIC

Naixements

Ona Valldeoriola Illa, filla de Xavi i d'Imma, dia 15 de febrer.

Mariona Romeu Claramunt, filla de Jordi i de Mireia, dia 18 de febrer.

Isaura Arisa Alcón, filla de Gabriel i de Laura, dia 1 de març.

Kenny López Marín, fill de David i de Sonia, dia 14 de març.

Michelle Torres Puchol, filla de Miguel i de Sandra, dia 17 de març.

Mike Torres Puchol, fill de Miguel i de Sandra, dia 17 de març.

Defuncions

Carme Arjona Sánchez, de quaranta-vuit anys, dia 3 de març.

Lucía Sánchez López, vídua de Pedro Pérez-Hita Díaz, de noranta-un anys, dia 10 de març.

Rosalía Valldeoriola Puigercós, de setanta-un anys, dia 22 de març.

Jordi Riera Rodríguez, de cinquanta-nou anys, dia 23 de març.

NECROLÒGIQUES

En recordança de Rosalía Valldeoriola Puigercós

Museu de Moià

Rosalía Valldeoriola (fot. Museu de Moià)

La Rosalía Valldeoriola ens ha deixat, després d'una breu però dura malaltia, que ha afrontat i contra la qual ha lluitat fins a l'últim alè. La seva llum es va apagar el dimarts 22 de març.

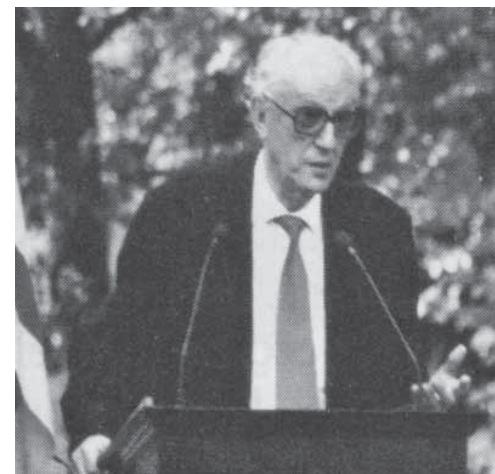
Durant molts anys la Rosalía ha estat la nostra companya de feina molt estimada i apreciada per tot el personal i col·laboradors del Museu. Durant quasi una dècada, fins que es va jubilar en el 2009, va ser la responsable que el Museu estigués sempre impecablement net i polit, i sens dubte que tots els visitants foren testimonis de la feina ben feta. Després de jubilar-se va continuar vinculada al Museu, i a tots nosaltres, i encara fins a l'any 2014 ens va acompanyar en l'esmorzar de Nadal del personal i col·laboradors del Museu. Aquest Nadal ja no va poder ser...

La Rosalía, amb la seva manera de ser, discreta, callada i senzilla, ens tenia el cor robat a tot el personal i col·laboradors del Museu. Era d'aquelles persones que es fan estimar.

Des del Museu de Moià volem fer arribar al seu marit, Josep, als seus fills, Carles, Cinta i Abel, als seus néts i a tota la seva família i amics una fortíssima abraçada de condol i suport.

Adéu a Mn. Ballarín

Joan Roca i Sallas

Mn. Ballarín a la Festa de l'Arbre del 2002

Com va informar tota la premsa del país, el dia 18 de març, vigília del seu sant, moria, a l'edat de noranta-sis anys, Mn.

Decés de Jaume Campmany

Joan Roca i Sallas

El propassat mes de gener va morir en Jaume Campmany, casat amb la moianesa Anna Maria Sallas, cosina ger-

mana meva. Ell era germà de la Montserrat Campmany, esposa d'en Ramon Oller, puntal de LA TOSCA des de la fundació de la revista fins al seu decés. Al cel sien tots. Expresso el meu condol a la família.

Josep M. Ballarín i Monset, capellà molt conegut. Podríem dir que va viure del poble i per al poble, transmetent el missatge cristià a través dels mitjans de comunicació i d'una sèrie de llibres, a més, és clar, del seu ministeri sacerdotal i dels contactes personals. En realitat, va ser poc clerical i potser malvist per alguns, però no es pot negar que, sobretot des del santuari de Queralt (Berga) i després des de Gósol, va orientar i fins divertir moltes persones, de forma planera i graciosa, de manera que es féu amic de moltíssima gent. Així, en els anys setanta, va dirigir una convivència, a Queralt, a un grup de jovent de l'arxiprestat del Moianès, que l'escoltaren amb molt interès. Més ençà, concretament l'any 2002, va venir a Moià per la Festa de l'Arbre Fruiter i hi va fer un parlament (cf. LA TOSCA, set. 2002, pp. 23-24). Mn. Ballarín, doncs, deixa un bon bagatge cultural, espiritual i humà a tot Catalunya, incloent-hi la nostra vila i el seu rodal.

NOTA DE LA REDACCIÓ

Totes les persones i entitats que vulguin fer-nos arribar articles, cròniques, informacions, etc. per al pròxim número de LA TOSCA, ens ho poden fer arribar fins al dia **19 de maig**, a través del correu electrònic latosca@latosca.cat o bé deixant-nos-ho a la nostra bústia, a Can Carner.

Sopa de Lletres: BOSSANYA, les CLOSANES, el GAI, GARFÍS, cal GIRA, MAGADINS, cal NESPLER, l'OCELLA, PASSARELL, el PRAT, el SAIOL, el SOLÀ DE LA VILA, VALLABÚS.

DADES METEOROLÒGIQUES

Estació pluviomètrica de l'Escola Pia

LATITUD 41° 48' 53" N LONGITUD 2° 5' 44" ALTITUD 741 m

FEBRER 2016

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	15,7	-0,6	7,7	7	-	3	SW	4,4	
De l'11 al 20	16,7	-4,0	5,7	5	-	5	W	9,4	
Del 21 al 29	19,2	1,6	8	3	-	6	W	28	41,8

MARÇ 2016

DÈCADA	TEMPERATURES			ESTAT DEL CEL			VENT	PLUJA	
	Màx.	Min.	Mit.	Serens	Coberts	Núvols	Dominant	Parcial	TOTAL
De l'1 al 10	14,7	-2,6	5,7	3	2	5	W	2,4	
De l'11 al 20	13,1	-1,5	6,2	3	6	1	SW	17,0	
Del 21 al 31	20,1	1,1	10,5	3	6	2	W	3,0	22,4

El dia 9 va fer una petita nevada que va deixar enblanquinada tota la rodalia.

Les dades meteorològiques de Moia actualitzades cada 15 minuts (i les dades històriques des de l'any 2006) es poden consultar a la pàgina web de Carles Illa i Casanova, *MeteoMoia.cat*. També es pot seguir al Twitter: @MeteoMoia, i al Facebook: Meteo.Moia.

Entre les moltes informacions que podeu trobar a *MeteoMoia.cat* hi ha, per exemple, un gran nombre de vídeos amb fenòmens meteorològics situats a Moia (<http://www.elmoianes.net/meteovideos.html>).

Ctra. C-59 de Moia a l'Estany, km. 43,5 - 08180 MOIA
Tel. 93 820 83 28 - M. 649 72 88 24
www.magadinsvell.com
 info@magadinsvell.com magadins-vell

<p>HORARI HABITUAL - OBERT TOT L'ANY divendres, dinar (carta i menú) i sopar dissabte, dinar i sopar diumenge, dinar festius i vigílies</p>	<p>A L'ESTIU (MIG JULIOL I AGOST) obert cada dia</p>
--	---